Влада—Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 228 (478) ◆ Субота, 28 листопада 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

На виставці «Фермерство України»

У Республіканському центрі виставок і ярмарків організовано виставку-ярмарок «Фермерство України». Її мета — надання практичної допомоги у забезпеченні фермерських господарств машинами, устаткуванням, іншими матеріальними ресурсами та ознайомлення фермерів з науково-технічними розробками.

27 листопада на виставці побував Голова Верховної Ради України І. С. Плющ. Він ознайомився з її експонатами. Відбулася розмова з організаторами виставки з деяких проблем розвитку фермерства в Україні.

Прес-центр Верховної Ради України

ЗМІЦНЮВАТИ СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВИ І ПРОФСПІЛОК

27 листопада відбулася робоча зустріч Президента України Л. Кравчука з новообраним головою Федерації профспілок України О. Стояном. Він поінформував Президента про підсумки другого позачергового з'їзду Федерації, підтвердив прагнення профспілок підтримати дії Президента і Уряду, спрямовані на стабілізацію економіки.

Під час бесіди були обговорені питання вдосконалення співробітництва органів державної влади і профспілок. Президент поділив думку, що сьогодні не можна розробляти і приймати закони і урядові рішення, які стосуються інтересів трудящих, без участі профспілок.

Досягнуто домовленості про розробку найближчим часом механізму реалізації пропозицій Президента щодо забезпечення гарантій діяльності профспілок, налагодження зв'язків державних структур з профспілковими об'єднаннями України.

Президент підтвердив намір підписати найближчим часом Указ про створення Національної ради соціального партнерства, яка б стала постійно діючим консультативним і узгоджувальним органом між Урядом, підприємцями і об'єднаннями профспілок.

КОЖНОМУ З НАС—РАХУНОК У БАНКУ

Кабінет Міністрів прийняв постанову про випуск в обіг приватизаційних майнових сертифікатів у вигляді приватизаційних депозитних рахунків. Номінальна вартість їх — 30 тисяч карбованців. Національний банк України до 1 грудня 1992 року має здійснити емісію (випуск) приватизаційних майнових сертифікатів на загальну суму 1520 млрд. карбованців і зарахувати її на спеціально відкритий позабалансовий рахунок в Ощадному банку України. Ощадний банк забезпечить відкриття кожному громадянинові України іменного приватизаційного депозитного рахунку на вартість одного приватизаційного майнового сертифіката за умови внесення громадянином першого платежу за об'єкт, що приватизується. Установлено, що кошти з приватизаційних депозитних рахунків (приватизаційні майнові сертифікати), використані громадянами для розрахунків за придбані об'єкти приватизації та зараховані до відповідальних позабюджетних фондів приватизації, погашаються і вилучаються з обігу.

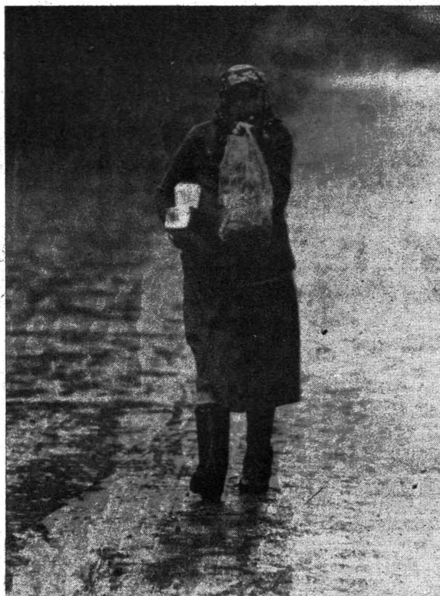
Постановою Кабінету Міністрів затверджено і Положення про порядок складання та уточнення списків громадян, які мають право на одержання приватизаційних паперів. До таких списків включаються громадяни України, які проживають на її території, проживають або тимчасово перебувають за її межами в службових справах у період, що визначається Державною програмою приватизації майна державних підприємств. Громадяни, які проживають за її межами, мають право на включення до списків у разі переїзду в Україну для постійного проживання в період, що визначається згаданою програмою. Для складання, уточнення та затвердження списків при Кабінеті Міністрів, органах місцевої влади утворюються комісії. Головою Центральної комісії призначено віце-прем'єр-міністра України В. М. Пинзеника.

Прес-служба Прем'єр-міністра України.

УЧОРА Президент України Леонід Кравчук прийняв особистого представника секретаря НБСЄ з питань придністровського конфлікту Адама Ротфельда.

Того ж дня відбулася зустріч Президента України Леоніда Кравчука з президентом Міжнародної федерації вчених, президентом федерації «Всесвітня лабораторія» Антоніо Дзікікі.

РОБІНЗОН КРУЗО ЖИВЕ В СЕЛІ

Ех, село, село... Знову ти крайнє. Знову той же принцип: «Нічого з ним не станеться. Виживе!»

Нині наш селянин — мов Робінзон Крузо на безлюдному острові. Добре, якщо поруч залізниця, — ще якось можна «прокататися». Немає рейок — усе! Автобуси не їздять. Як повідомляють оголошення на автостанціях, «приміський транспорт відмінено». Паливна криза...

У Карлівському районі діє лише один сільський маршрут: до Попівки — найближчого від райцентру поселення. До віддалених не дістатися.

У Хорольському районі курсують два автобуси. Щоб потрапити в багаточисельне село Трубайці, до якого від райцентру десь із десяток кілометрів, треба заплатити за проїзд у таксі 700—800 купонів. В один кінець...

У Лубнах можна придбати квитки лише на транзитні автобуси. Що це таке, пояснювати не варто. Тим більше, що квитки в першу чергу продають тим, хто їде до кінцевої зупинки або поближче до неї.

Ринки порожніють. Ціни на них за таких умов сягають космічних висот. У районних і обласних поліклініках поменшало пацієнтів. Якщо тебе прикрутило, то лягай до ліжка і гадай, у сорочці ти народився чи ні...

Село стає невиїзним. Знову воно крайнє.

Олександр ВИНОКУРОВ.
Полтавська область.

Фото Георгія БОРИСОВСЬКОГО.

У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ВИБОРЧІЙ КОМІСІЇ ПО ВИБОРАХ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

22 листопада 1992 року проведені вибори народних депутатів України замість вибулих у 27 виборчих округах.

На підставі протоколів окружних виборчих комісій Центральна виборча комісія встановила, що в цих округах балотувалися 94 кандидати у народні депутати. Вибори відбулися в 16 виборчих округах. У результаті голосування народні депутати України обрані в чотирьох виборчих округах.

Розглянувши підсумки виборів, Центральна виборча комісія на підставі ст. 51 Закону про вибори народних депутатів України зареєструвала народних депутатів:

Боделана Руслана Борисовича — 1942 року народження, голову Одеської обласної Ради народних депутатів, позапартійного, проживає в м. Одесі, обраного від Кілійського виборчого округу № 311, Одеська область, за якого подано 30.854, або 61,1 відсотка голосів;

Мартинова Анатолія Федоровича — 1946 року народження, директора радгоспу «Бешевський» Старобешевського району Донецької області, позапартійного, проживає в с. Новозар'ївка Старобешевського району, обраного від Амвросіївського виборчого округу № 147, Донецька область, за якого подано 38865, або 64,4 відсотка голосів;

Тризну Олександра Андрійовича — 1930 року народження, директора Балаклійської середньої школи № 1 Харківської області, позапартійного, проживає в м. Балаклії, обраного від Балаклійського виборчого округу № 383, Харківська область, за якого подано 31625, або 50,5 відсотка голосів;

Хунова Анатолія Ісмаїловича — 1940 року народ-

(Закінчення на 5-й стор.).

УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІЯМИ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Доповідь Президента України Л. М. КРАВЧУКА на науково-практичній конференції «Актуальні проблеми управління територіями в Україні»

Шановне товариство і високоповажні гості!

В умовах швидких змін у суспільстві, економічної нестабільності, бурхливого кипіння політичних пристрастей минув рік напруженої і досить складної роботи.

Ми знаходимось в кризовому стані. Але треба бачити і нові позитивні реалії. Сформовані майже всі інститути незалежної української державності. Ведуться пошуки структур виконавчої влади та місцевих органів.

Проте сьогоднішня система органів державної влади через її очевидну слабкість потребує в умовах кризи вжиття невідкладних заходів щодо її зміцнення і вдосконалення. Це пов'язано з розв'язанням комплексу правових, соціально-економічних і організаційних проблем, зокрема, розробкою нової концепції управління територіями в Україні.

I. Політичні і правові проблеми управління територіями в процесі розбудови Української держави. Основи регіональної політики України

Хотів би поділитися з учасниками конференції своїм баченням політичних і правових проблем управління територіями.

Першою з таких проблем я б назвав визначення компетенції двох рівнів публічної влади — держави і самоврядування, — тобто меж їхньої дії. Одразу хочу зазначити: треба поступово відходити від практики опіки з боку держави стосовно органів самоврядування.

Друга проблема, не менш важлива і об'ємна — суб'єкти управління територіями на регіональному і місцевому рівнях, порядок їх формування, розмежування повноважень і взаємовідносин. Тут нам необхідно виробити концептуальні основи регіональної політики України.

Третя проблема — адміністративно-територіальний устрій. Яким йому бути, з яких засад виходити при проведенні реформи, якими можуть бути оптимальні строки її проведення?

І четверта проблема або комплекс проблем — економічні. Це проблеми комунальної власності, і матеріально-фінансової бази самоврядування, і економічного районування.

Тепер — про окремі питання управління територіями. Успіх розбудови держави залежить від того, наскільки ми зможемо, враховуючи позиції усіх політичних сил суспільства, обрати оптимальну модель державного устрою.

Кожна територія України має свою специфіку — значні соціально-економічні та політичні відмінності. Візьмемо ті ж Донбас або Закарпаття, Кримську автономію. Розмаїття поглядів настільки велике, що іноді досягає діаметральної протилежності. В кожної території — своє бачення, якою має бути Українська держава. Для цього є об'єктивні причини: тут і ментальність, і етнічна самобутність, і географія. Окремо слід зазначити, що в багатьох територій — складна історична доля, втім, це стосується нашої країни в цілому.

Ми прагнемо бути державою демократичною. Тому держава мусить поважати право міст, сіл, селищ на врегулювання всіх місцевих питань за їхнім власним розсудом — отже, враховувати інтереси окремих територій в процесі державного будівництва.

Україна повинна мати свою концепцію регіональної політики, де передбачатиметься розв'язання найскладніших проблем територій. Хочу наголосити: саме концепцію, яка б уможливила здійснення єдиної державної регіональної політики, дала б змогу визначати основні її засади і напрямки, а не пропозиції щодо розвитку окремих регіонів.

Мета цієї конференції, на мою думку, — сформувати рекомендації до розвитку основних принципів регіональної політики України, знайти оптимальну модель організаційних структур законодавчої, виконавчої і судової влади на територіальному рівні, їх взаємодії з органами місцевого самоврядування.

На особливу увагу тут заслуговує розробка механізмів практичної взаємодії і вирішення суперечливих ситуацій, які виникають у їх діяльності.

II. Проблеми територіального устрою України

Нинішній територіальний устрій України склався під впливом багатьох історичних чинників. Серед таких чинників найперше слід згадати про перебування впродовж багатьох століть різних частин нинішньої України в складі різних держав.

Це і Польща, і Росія, і Австро-Угорщина, і Румунія. Саме ця обставина й зумовила соціально-економічні, ментальні, культурні відмінності різних регіонів сучасної України.

Не одразу втілювалися й прагнення українського народу про відновлення територіальної цілісності, соборності України.

На момент здобуття своєї незалежності Україна була унітарною централізованою державою, що мала у своєму складі Кримську автономну республіку.

Зараз постало питання, яким повинен бути територіальний устрій України як самостійної держави.

Для відповіді на це запитання треба мати теоретичну концепцію.

По суті, сьогодні обговорюються три варіанти територіального устрою: унітарно-централізований, унітарно-децентралізований і федеративний. При виборі того чи іншого варіанта територіального устрою країни враховуються історичні та національні традиції, географічні умови та етнічні фактори функціонування суспільства, рівень розвитку самоврядування.

Виходячи із світового досвіду, а також з умов становлення української державності, мабуть, найоптимальнішим для України є унітарно-децентралізований тип територіальної організації. Я наголошую, що це моя особиста думка, а не директивна вказівка, тим більше, що ми на конференції. Він забезпечує розумний рівень централізації влади і належну децентралізацію територій. Над конкретним критерієм такої «розумності», звичайно, необхідно ще попрацювати, зокрема, пошукати механізми врахування і реалізації інтересів областей, які повинні стати основними осередками здійснення регіональної політики держави.

Зарубіжний досвід свідчить, що підготовка адміністративно-територіальної реформи потребує багато часу. Без належної підготовки проводити якісь зміни в територіальному устрою було б просто небезпечно. Це тільки дестабілізувало б ситуацію. Стан економічної кризи, несформованість державних структур, відсутність авторитетних політичних сил, слабка соціальна і правова захищеність людини створюють в Україні умови, за яких широкомасштабне реформування територіального устрою могло б бути небезпечним, а тому є несвоєчасним.

Тому переконаний: на нинішньому етапі доцільно зберегти той територіальний устрій, який усталився.

Щодо цього хотів би поділитися з вами деякими міркуваннями про управління територіями на рівні регіонів.

Нині набула поширення, особливо в місцевій, обласній пресі, ідея про надання областям статусу державно-територіальних одиниць і запровадження таким чином адміністративної (обласної) автономії або підступів до неї. Пропонується перетворити обласні Ради на органи державної влади, наділити їх так званою законодавчою автономією і відновити виконкоми Рад у вигляді органів влади виконавчої. В умовах, коли ідею державної незалежності пробують довести аж до сільради, ці пропозиції можуть, звичайно, знайти певну підтримку.

Що можна з цього приводу зауважити? Не буду прогнозувати наслідків втілення в життя цієї ідеї і небезпеки відцентрових тенденцій. Спробуємо розібратись у цьому питанні.

Який статус має сьогодні обласна Рада? Це — представницький орган, обраний населенням відповідного регіону. Воля населення регіону і є джерелом владних повноважень обласної Ради.

Що стосується обсягу цих повноважень, то він мусить визначатися державою в законі.

Зовсім інше джерело владних повноважень у державних органів. Вони наділяються владою волею всього народу. Якщо ж стати на цей шлях, то фактично відбудеться поєднання двох різних видів влади. Одержавлення Рад можна було виправдати в умовах командно-адміністративної системи, але чи можна і, головне, чи потрібно це виправдовувати і робити в контексті розбудови правової демократичної держави?

Слід думати над тим, як гарантувати реальну незалежність Рад в нових умовах, а не робити їх знову ланкою державного механізму. Тут треба дуже серйозно поміркувати.

Сьогодні маємо зосередитись на розробці концепції територіального устрою України як держави. Деякі пропозиції, наскільки мені відомо, вже є. Певний внесок має зробити і наша конференція. Інтелектуальний і науковий рівень її учасників дає підстави на це розраховувати.

Майбутня концепція могла б передбачити вирішення таких проблем, як побудова української унітарної децентралізованої держави, розв'язання таких питань, як статус столиці, міста Севастополя, міст, які є великими індустріальними центрами.

Можливо, варто було б запозичити досвід як власний, так і інших країн щодо статусу цих населених пунктів і прилеглих до них територій, зокрема — визначити статус великих міст: Києва — статус столиці або столичного округу, Севастополя — спеціальний статус, міст-«мільйонників» — статус міст республіканського підпорядкування.

Треба продумати можливість раціональнішої ув'язки адміністративно-територіального поділу з соціально-економічними особливостями окремих регіонів, необхідністю створення умов для розвитку місцевого самоврядування, особливо на селі. Сільська громада, схід — це, на мою думку, незаслужено забуті приклади нашої вітчизняної місцевої демократії.

III. Концепція державної влади і місцевого самоврядування в Україні

Сьогодні Україна стоїть перед вибором моделі своєї державності. Йде дискусія — бути Україні президентсько-парламентською чи президентською республікою.

Зразу ж зазначу, що президентських республік в класичному вигляді, фактично, не існує. Та і в парламентських є елементи президентської. Крайнощів маємо уникати і крутих поворотів не робити.

Треба шукати свій підхід.

Моя думка: має бути оптимальне поєднання президентської і парламентської форм влади.

Від того, як ми визначимось у верхніх ешелонах, багато в чому залежить і вибір концепції розбудови територіальних інститутів влади в нашій державі.

Час вимагає прискорити вирішення всіх суперечливих питань, пов'язаних з організацією і діяльністю місцевих органів влади. Місцева влада — це коренева система держави. Ми повинні визначитись, якими будуть місцеві органи державної виконавчої влади. Мабуть, не помилюсь, якщо скажу — всі зацікавлені, щоб на нинішньому перехідному етапі це були сильні органи.

Всім нам спокійно і розсудливо, думаючи про можливі наслідки, потрібно шукати шляхи вдосконалення місцевих органів влади. Всіх, не виділяючи якусь одну ланку. Слід повніше задіяти потенціал регіональних представницьких органів для розв'язання територіальних проблем. Треба розробити також і нову концепцію формування цих органів, створити надійний механізм їх взаємодії з виконавчою владою.

Деякі пропозиції щодо моделі регіональної виконавчої влади і представницьких органів мені вже доводилось викладати у засобах масової інформації. Але це, мабуть, не кінцева формула організації місцевої влади. Практика життя висуває нові ідеї, нові пропозиції.

Роздуми про майбутнє системи місцевих і регіональних органів приводять до висновку: нова модель повинна враховувати сувору дійсність сьогодення і працювати на перспективу, поєднувати широкий місцевий демократизм з стабільною, відповідальною і міцною політикою держави на місцях.

Слід було б відмовитись від поняття «регіональне самоврядування», як юридично некоректного, і запровадити інститут регіонального представництва. Ради як органи регіонального представництва обираються на рівні районів і областей всім населенням.

Обласні і районні Ради як органи, що представляють місцеве самоврядування відповідної території, формують свої виконавчі органи.

Голова виконавчої влади обирається або населенням, або депутатами Ради на сесії.

Якщо населенням, то більше демократії, але і більше ризику для появи суперечливих ситуацій.

Всім нам потрібно сформувати такий закон, такі його положення, які би з одного боку гарантували виконання і місцевих завдань, і проведення державної політики, а з іншого боку — давали б можливості на підставі закону змістити з посади голову виконавчої влади, якщо він не виконує Конституції і законів. Це важливий елемент, і над ним треба думати. Законом мають бути обумовлені випадки, коли голова місцевої Ради може бути звільнений. Думаю: найліпше, коли в унітарно-децентралізованій державі всім населенням обирається лише Президент, щоб не було стільки президентів — скільки територій.

Запропонований варіант формування місцевих структур певною мірою враховує традиції радянської доби, водночас він забезпечує конче потрібну вертикальну підпорядкованість місцевих органів виконавчої влади.

Якщо навколо цих проблем поміркувати, я думаю, що ми могли б знайти оптимальний варіант. Коли брати перспективу, прогнозувати життя справді демократичної, правової держави, то, звичайно, треба думати саме про оптимальну формулу організації місцевої влади. Але сьогодні, коли йде боротьба за владу, то необхідно зважити на те, як управляти, які мають бути підстави, норми, що гарантували б населенню регіону можливість виправити помилку, допущену на виборах. Ось і зараз ми зустрічаємося з такими випадками.

Є закони, але ми знаємо, що вони недосконалі. Та й хіба можна розраховувати на досконалість, якщо вони приймалися так швидко і в таких складних умовах. Однак правова база нашої держави все ж таки заклада-

(Продовження на 6-й стор.).

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІЯМИ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Доповідь Голови Верховної Ради України І. С. ПЛЮЩА на науково-практичній конференції 26 листопада

Шановні колеги!

Розбудова незалежної демократичної України в числі першочергових завдань вимагає вирішення проблеми управління територіями. Ця проблема набуває особливої ваги й актуальності у зв'язку з неоднозначними і суперечливими наслідками реформи щодо організації державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, яка запроваджується.

Місцеве самоврядування, як свідчить досвід країн з розвиненою демократією, відіграє важливу роль в утвердженні правових засад у відносинах держави та її адміністративно-територіальних одиниць, забезпеченні прав і свобод людини.

В Україні основоположні принципи самоврядування виникли у сиву давнину. Зародилися вони ще в Київській Русі, мали певний розвиток у період козаччини і в наступні часи.

Уособленням нинішнього місцевого самоврядування, його головною ланкою по праву є місцеві Ради народних депутатів. Вони з'явилися як самоорганізація народу, а тому і фактично, і юридично не є витвором якоїсь партії, тим більше її вождів. Їх породив сам народ.

Поняттю «Ради» органічно притаманні споконвічні державницькі традиції нашого народу. Про це свідчить 280-літня Конституція Пилипа Орлика і сказане у 1917 р. Михайлом Грушевським: «Се називається устроєм демократичним — щоб народ сам собою правив. Як у селі має стати вибрана сільська рада, а правити виборна сільська управа, так має бути в повіті, губернії і всім краї».

Ця демократична ідея розвивається в універсалах Центральної Ради. Так, III з них проголошує: «закріплення й поширення прав місцевого самоврядування» як органів «найвищої адміністративної влади на місцях». У IV безпосередньо вживається термін «ради робітничо-селянських і солдатських депутатів, вибраних з місцевих людей». Ці визначення стали положеннями Конституції Української Народної Республіки від 29 квітня 1918 року. Саме Радам і їх виконавчим органам — управам, проголошувалося в тій Конституції, «належить єдина безпосередня місцева власть».

Таким чином, мало називати себе правонаступниками УНР. Треба шанувати визначені нею принципи місцевого самоврядування.

Загалом історія Рад дуже цікава, майже безмежна тема, і незалежно від прапора, під яким вони діяли, можна сказати одне: ці органи втілили в собі основні риси вдачі нашого народу — довіряти вирішення найбільш важливих справ найширшому виборному представництву населення.

Основоположні принципи організації і діяльності Рад були проголошені непогані. Основні з них — виборність народом, підзвітність та підконтрольність йому, єдність всієї системи Рад, їх верховенство над створюваними ними органами тощо. На жаль, ці принципи нерідко залишалися лише на папері, бо над ними тяжів інший, універсальний принцип — керівна і спрямовуюча роль КПРС. Це негативно позначилося на нашому житті і конкретних справах органів влади усіх рівнів, особливо місцевих Рад, по керівництву господарським і соціально-культурним будівництвом.

Ради та їх органи не могли ухвалювати самостійних рішень. Навіть справи, що за Конституцією належали до компетенції Рад, не могли ними вирішуватися без погодження з відповідними партійними комітетами. Саме тому в цілому рівень роботи Рад не відповідав ні їх конституційній природі, ні інтересам народу.

Варто згадати, наскільки суперечливо розвивалися у колишньому Союзі процеси, що торкалися практичної діяльності Рад. З одного боку, постійно вказувалося на необхідність зміцнення їх матеріально-фінансової бази, поступового підпорядкування Радам підприємств, установ і організацій, діяльність яких була пов'язана з обслуговуванням населення. З другого — Радам нічого не передавалося. Все було зосереджено в руках міністерств і відомств, які свідомо гальмували процеси розширення прав місцевих Рад. Як наслідок, правова, фінансова і матеріально-технічна база Рад залишалася надзвичайно слабкою, а самі Ради продовжували перебувати у жебрацькому стані.

За цих умов вони не могли забезпечувати повноту народовладдя, виконувати покладені на них Конституцією повноваження. І це не вина Рад, це їхня біда. Їх такими зробила колишня партійно-державна адміністративно-командна система.

Час реформ, і це зрозуміло, завжди вимагає дійових і гнучких структур управління. Але їх міцність і ефективність не повинна бути результатом звуження повноважень органів народного представництва, які покликані дисциплінувати систему управління, не давати їй можливості скотитися в болото авторитаризму. На жаль, такі тенденції сьогодні є в окремих регіонах і, можна сказати, набувають загального характеру.

Заради справедливості треба сказати, що для утвердження місцевих Рад як самоврядних органів, перші, щоправда, не зовсім сміливі, кроки зроблено. Певним таким кроком на шляху до справжнього самоврядування став прийнятий Верховною Радою України в грудні 1990 року Закон про місцеві Ради та місцеве самоврядування. В основу цього Закону та інших законодавчих актів, які регулюють діяльність Рад, покладено принцип децентралізації влади, самостійності і незалежності у вирішенні питань місцевого життя. Ради одержали право формувати місцеве господарство, комунальну власність, вирішувати питання приватизації, земельних відносин. По-новому вирішено питання створення фінансово-економічної бази місцевого самоврядування. Щоправда, через кризу в економіці, яку всі ми переживаємо, ряд положень цих законів сьогодні не діє. Однак, незважаючи на існуючу нестабільність в економіці і соціальній сфері республіки, місцеві Ради дедалі більше хочуть і можуть заявити про себе, переорієнтовуються на роботу в умовах переходу до ринкових відносин.

Можна навести конкретні приклади. Скажімо, на Тернопільщині місцеві Ради мають деякі успіхи у здійсненні економічної реформи розвитку підприємницької діяльності. У Полтавській області є певний досвід роботи по консолідації населення, впровадженню механізму його соціального захисту.

Слід зауважити, що ці почини поки що не вирішують всіх проблем в діяльності Рад, а нове законодавство через ряд об'єктивних і суб'єктивних причин не змогло дати основу для їх розв'язання. Адже життя висуває все складніші проблеми, вимагає їх переосмислення, внесення змін в існуючі управлінські структури.

Перш за все потреба таких змін диктується новим статусом нашої держави і виконання нею принципово інших функцій. Важливим фактором у регулюванні суспільного життя стало всенародне обрання Президента України та формування на місцях президентських структур, які зобов'язані були поєднати свою діяльність з повноваженнями Рад. Слід враховувати і ситуацію, в якій ми опинилися. Я маю на увазі і економічну кризу, і політичну різнобарвність у нашому житті. У таких умовах працювати, звичайно, значно важче.

З обранням Президента України законодавець почав шукати шляхи зміцнення виконавчої влади, уточнювати політико-правовий статус місцевих Рад. Ви знаєте про ці пошуки. Верховна Рада внесла зміни і доповнення до Закону про місцеві Ради і місцеве самоврядування. Тим самим, Ради були позбавлені державних функцій та перетворені в органи місцевого і регіонального самоврядування.

Але виявилося, що ці заходи були не зовсім продумані. На цих проблемах не було зосереджено достатньої уваги і науковців, і практиків, і політичних сил. Нинішній політико-правовий статус Рад, особливо обласних і районних, позбавлених будь-яких економічних функцій, у тому числі управління майном, що відноситься до комунальної власності, призвів до знецінення самої ідеї регіонального самоврядування, а загалом — до загострення політичної кризи перш за все на місцях. Це треба чесно визнати і головам Рад, і представникам Президента.

Сільські ж, селищні та міські Ради, статус яких повністю вкладається в рамки самоврядування, через відсутність належної фінансово-економічної бази фактично потрапили в пряму залежність від місцевих структур державної адміністрації. До того ж далася взнаки низька правова культура як у Радах, так і в місцевих адміністраціях.

Скажімо, в Києві міська державна адміністрація навіть не вважає за необхідне інформувати Раду про свої рішення. Із виданих нею 1200 розпоряджень міській Раді надіслано лише близько 200.

Представник Президента України в Кролевецькому районі Сумської області видав станом на 1 листопада цього року 237 розпоряджень, а районній Раді надіслано лише 5.

Перебуваючи відповідно до закону на утриманні держави, окремі адміністрації вважають, що вони є останньою інстанцією у розподілі бюджетних коштів. Ось приклад по Чернігівській області.

Обласна держадміністрація направила на різні заходи близько 158 мільйонів карбованців без погодження з обласною Радою. Доречно нагадати, що представницькі органи влади мають і повинні здійснювати контроль за використанням місцевих бюджетів.

Представник Президента України у Радехівському районі Львівської області Петро Іванович Сікорський під час зустрічі з представниками трудових колективів господарств з приводу заснування акціонерного товариства на базі місцевого цукрового заводу організував збори громадськості, де з подачі районної державної адміністрації прийнято рішення, в якому поставлено вимогу про відставку керівництва районної Ради. В разі ж невиконання цієї вимоги учасники зборів вирішили створити страйкові комітети, організувати акції громадянської непокори, пікетування, провести загальні страйки.

І другий факт. В одному з районів Донецької області відбулися такі ж по формі збори, де голови сільських і селищних Рад вирішили, що треба ліквідувати місцеву адміністрацію, а також поставили ще ряд вимог. І заявили, що в іншому разі вони 7 грудня оголосять страйк.

Як кажуть, далі вже йти нікуди. Державна структура, яка повинна в першу чергу стояти на сторожі закону, виконувати його і запобігати ситуаціям, що можуть викликати невдоволення громадян, навпаки — сама виступає їх ініціатором.

Шкода, що нинішній складний процес упорядкування місцевого життя супроводжується такою конфронтацією між представниками Президента і Радами. Це хибне, згубне явище, яке ні до чого доброго не приведе. У такому протистоянні ми не дійдемо до істини. А найбільш прикро, що Україна вже все це переживала. Досить нагадати, що за часів гетьмана Скоропадського призначені ним губернські і повітові старости відверто конфліктували з органами місцевого самоврядування і навіть приймали рішення про їх розпуск. В результаті (звичайно, разом з іншими факторами) ви знаєте, чим це закінчилося.

Тому нам слід переглянути питання про принципи взаємовідносин органів державної влади і управління з органами місцевого самоврядування, з центральними державними органами, виробити науково обгрунтовану політику щодо організації державно-територіального устрою України і організації влади на місцях. Принципи взаємовідносин державних і самоврядних органів, управління територіями, зрозуміло, треба закріпити в Основному Законі України.

У проекті нової Конституції України структура державної виконавчої влади і самоврядування практично підганялася під ту, яка сьогодні є. Насправді ж, як доводить практика, вона не може нас влаштовувати через обставини, про які вже говорилося.

За попередніми даними, від Верховної Ради Республіки Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських Рад надійшло понад 35 тисяч пропозицій і зауважень до проекту Основного Закону. Як свідчить аналіз, оцінка проекту Конституції неоднозначна. Найбільш дискусійними виявилися розділи про принципи державного устрою України та про засади організації державної влади і самоврядування на місцях.

Розглядаючи питання про систему органів державної виконавчої влади і самоврядування, нам слід вирішувати його в комплексі з проблемою державного і адміністративно-територіального устрою.

Серед політиків і спеціалістів до цього часу ведуться дискусії з приводу того, якою має бути Україна — унітарною чи федеративною республікою. Інше, не менш дискусійне питання, полягає в тому, які представницькі органи, на якому територіальному рівні мають виступити як органи державної влади, а які — тільки органами місцевого самоврядування.

Висловлю своє бачення системи територіального устрою України. На мій погляд, його слід провести через визначення державно-територіальних і адміністративно-територіальних одиниць. Першу групу мають складати Республіка Крим та області, а другу — села, сільради, селища, райони, міста і райони у містах. Відповідно до цього на рівні державно-територіальних одиниць повинні діяти органи державної влади, а на рівні адміністративно-територіальних одиниць — лише органи місцевого самоврядування та їхні виконавчі комітети.

Твердження, що перетворення областей на державно-територіальні одиниці призведе до посилення сепаратистських настроїв і загострення ситуації, до автономізації, а в подальшому до федералізації України, що не сприятиме утвердженню її соборності, на мій погляд, навряд чи обгрунтовані.

Існують, як відомо, різні види автономії. Зокрема, і так звана адміністративна (обласна) автономія. На відміну від автономії, суб'єкти якої виникають знизу, внаслідок вільного самовизначення та добровільного об'єднання у федерацію на підставі федерального договору, місцева адміністративна автономія запроваджується зверху. Вона є важливою формою децентралізації державної влади в унітарній державі і передбачає делегування законодавчих і виконавчих функцій на місця. Думаю, що така автономія не порушить цілісності України і не перетворить її на таку федеративну республіку, якою є Німеччина чи деякі інші демократичні держави.

Запровадження адміністративної автономії зніме велику кількість проблем економічного, соціального і політичного характеру, відкриє простір для ефективнішого використання інтелектуального та іншого потенціалу

(Закінчення на 7-й стор.).

Продиктовано в номер

ГОЛОВА НБУ НЕ ТЕ ПІДПИСАВ. І ПОДАВ У ВІДСТАВКУ

Відбулася прес-конференція, що її влаштували перший віце-прем'єр міністр України, міністр економіки В. Пинзеник, виконуючий обов'язки голови правління НБУ Б. Марков та перший заступник міністра фінансів М. Сивульський. Головні теми прес-конференції — зовнішній борг та активи колишнього Союзу і зміни, внесені в угоду між НБУ і ЦБР про організацію міжбанківських розрахунків у зв'язку із введенням українського карбованця.

Щодо першого, то В. Пинзеник цілком ясно заявив, що всі повідомлення російських засобів масової інформації про передачу Україною своєї частки зовнішнього боргу Росії перекручені. Насправді у протоколі йдеться лише **про тимчасову передачу управління зовнішнім боргом колишнього Союзу та фінансовими активами.** І тільки. А отже, питань власності у цьому протоколі не торкалися. Сам договір має бути підписаний 31 грудня, але якщо до того часу Україна визнає за недостатню ту інформацію про активи колишнього Союзу, яка їй буде надана, то підписаний протокол втрачає силу. Проте, коли поглянути на це з іншої точки зору — хто до цього управляв зовнішнім боргом? Відповідь відома — Росія, і ніхто інший.

Тепер щодо угоди між НБУ і ЦБР. Вся справа в тому, що за варіантом угоди, підписаної 17 листопада В. Гетьманом, кредити і всі інші розрахунки мали проходити через старі рахунки і таким чином гроші б автоматично йшли на погашення заборгованості України перед Росією в 240 мільярдів карбованців. Це автоматично ставило Україну в стан краху. За новим варіантом угоди ті 240 мільярдів фіксуються і щодо них буде вестися окрема розмова. Відкривається новий рахунок, на який зараховується сума взаємного кредиту в 40 мільярдів рублів технічного кредиту, плюс щодня на цей рахунок надходитиме ще до трьох мільярдів рублів. Ці кошти й будуть використовуватися для надання кредитів комерційним банкам.

Щодо підприємств, які відвантажили товари в Росію: уряд за дії підприємств відповідальності не несе. Бо ті, перш ніж відвантажувати продукцію, мали впевнитися в оплаті. Однак на сьогодні підприємства України відправили до Росії продукції на 313 мільярдів карбованців, а Росія лише на 150.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

У СВІТОВОМУ БАНКУ ЙОГО ОБІЙМАЮТЬ

Так сказав розчулений міністр фінансів України Григорій П'ятаченко про свого заступника, українця з діаспори, професора економіки Олега Гаврилишина. І заявив після пресконференції Гаврилишина, що він дав згоду бути заступником виконавчого директора у Світовому Банку від України. Мабуть, це — найкраще амплуа для вихованця західної економічної школи, хоча під час прес-конференції професор намагався розповісти про те, що він робив на посаді заступника міністра фінансів. Все, ним сказане, зводилося до того, що він щось пропонував, і щось навіть було використане. Але ми бачимо, що фінанси співають романси, а у Григорія П'ятаченка вирвалося: «Будуть показники по галузях економіки — буде і бюджет». У тому, що Гаврилишин таки зробив солідний внесок у розвиток економічної науки в Україні, могли переконати присутні на прес-конференції студенти університету «Києво-Могилянська академія». Є, принаймні, надія на майбутнє.

А професора можна привітати з виходом у світ підручника для економістів «Основні елементи теорії ринкової системи». Для бажаючих придбати його повідомляємо: з понеділка він продаватиметься у червоному корпусі КДУ.

Костянтин ПАРИШКУРА.

ДЕЗА!

У понеділок, 30 листопада, продовжить роботу одинадцята сесія Львівської обласної Ради народних депутатів. Підсумовувати її роботу передчасно, однак зрозуміло: прогноз правих радикалів щодо падіння влади не справдився. Власне, то був не стільки прогноз, скільки шантаж, продумане нагнітання пристрастей, про що свідчать як несанкціоновані пікети, так і пропагандистська істерія. Зокрема, Миколу і Михайла Горинів під час сесії ввели в оману: буцімто у їхній родині сталася біда. Спроби додзвонитися до одного з міст області не привели ні до чого. Телефоністка сердито інформувала чергового з приймальні адміністрації, що абонент не відповідає. Врешті-решт, брати Горині зв'язалися з ким потрібно через приватні засоби зв'язку. І тут з'ясувалося, що ніякої біди не сталося, а абонент з дому не відлучався. Очевидно, цього разу вдалися до спроби зламати Миколу Гориня психологічно, адже сорока принесла ту звістку якраз перед голосуванням. Та дарма: тільки троє депутатів проголосували за вияв недовір'я, четверо — утрималося. А з приводу «загадкових обставин», пов'язаних з дезою, призначено службове розслідування.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

ТАК ХОЧЕТЬСЯ ЩОСЬ ПРИВАТИЗУВАТИ

Голова Фонду державного майна Володимир Прядко влаштував прес-конференцію на тему «Приватизація: перші кроки, досвід, проблеми». У прес-конференції, крім спеціалістів Фонду, взяв участь представник Європейського банку реконструкції і розвитку Пол Найт.

Конкретних якихось прикладів приватизації наведено не було, оскільки їх ще немає, тож розмова йшла на теоретичному рівні. Хоча, як відомо, пакет приватизаційних законів прийнятий Верховною Радою України ще 4—6 березня 1992 року. Тож слова про можливість практичної приватизації ще у 1992 році були сприйняті журналістами з гумором. Бо й, за словами того ж Володимира Прядка, на сьогодні відсутні ще деякі закони та підзаконні акти, не вирішено остаточно питання розподілу повноважень між органами державного управління в питаннях управління держмайном тощо. Тож, судячи з усього, на цей рік все обмежиться львівським експериментом малої приватизації. А там проблем більш ніж треба.

Сергій ЯСЕН.

Презентації

Знов кошовий у поході

...Пригадалося, як більше двадцяти років тому ми — працівники Запорізького краєзнавчого музею та журналіст — приїхали в Капулівку, щоб викопати й перевезти на Хортицю останки легендарного запорозького кошового отамана Івана Сірка. Поки спеціалісти готувалися, а я знімав могилу, пам'ятник, підступний берег «моря», капулівці прочули про гостей, стали надходити — привітні, але суворі настанови:

— Не дамо. Це наш Сірко!..

І не дали. Пізніше, правда, поховання було таки перенесено (майже по-злодійськи — вночі, без належного наукового забезпечення) в інше місце.

Нагадала про це нова зустріч з отаманом: видавництво «Веселка» спорядило на житейські хвилі книжку, що так і називається: «Іван Сірко». Це унікальне видання. Хоча б тим, що тут історіографічна праця «запорозького характерника» Дмитра Яворницького «Іван Дмитрович Сірко, славний кошовий отаман війська запорозьких низових козаків». Цей твір в руках юних читачів, по суті, вперше. Подібні ми десятиліття заборонoю. Забо бре знали, що такі книги з на ства, ми були б дьми... Тут так літопису Самі оригінальна пое Сірка, знайдена Кракова, а тако ні, легенди.

Хочеться вір читачі (та й не прочитавши про го отамана, с його односельча

— Не віддам тю. Це наш Сі

Анатолій СОЛ

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про Міністра соціального захисту населення України

Призначити Єршова Аркадія Віталійовича Міністром соціального захисту населення України.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
25 листопада 1992 року

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про зміни у складі Ради національної безпеки України

1. Вивести зі складу Ради національної безпеки при Президентові України:

Фокіна Вітольда Павловича — у зв'язку з виходом на пенсію;

Щербака Юрія Миколайовича — у зв'язку з переходом на іншу роботу.

2. Ввести до складу Ради національної безпеки при Президентові України:

Кучму Леоніда Даниловича, Прем'єр-міністра України — постійним членом Ради;

Костенка Юрія Івановича, Міністра охорони навколишнього природного середовища України — членом Ради.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
26 листопада 1992 року.

Реалії

ДІДІВЩИНА В ШКОЛІ

Багато писали про «дідівщину» в армії. Але дідівщина є не тільки там. «Дідами» називають себе учні 9—11 класів, котрі примушують учнів 5—8 класів підкоритися їм. На кожній перерві «діди» підходять до своїх «салаг», примушують їх «виконувати свої обов'язки» — шикуватися, присідати, бігати й таке інше. І насолоджуються цим. А ще їм подобається, коли їх хвалять дівчата. Салагам не варто думати про самозахист: один відомий мені восьмикласник відмовився «виконати свій обов'язок», і зараз ніхто не знає, де він, бо у тій школі хлопець вже не вчиться. «Салаги» також обкладаються податками (40 купонів щомісяця) — щоб «діди» їх не зачіпали. 25 купонів платять дев'ятикласники, які не хочуть бути «дідами». Дивно, але такі хлопці є!

Юрій ЗАДОЯ.
Агентство «ЮНПРЕС».

Київ.

Факт і коментар

СТРАХУЮТЬСЯ... СТРАХІВНИКИ?

Про те, що в грудні, з ініціативи ліги страхівників України, відбудеться асамблея страхових організацій, ми вже повідомляли («ГУ», 20 листопада). Інформація викликала певний інтерес. На корпункт у Дніпропетровськ телефонують з проханням детальніше розповісти про майбутній захід. Ось що повідомив генеральний директор асоціації «Українa» Володимир Бродський:

— Дата і місце проведення асамблеї — 16—17 грудня, м. Київ. Запрошуються посланці від усіх страхових організацій республіки. Заявки надсилати до Дніпропетровська за адресою: 320002, вул. Баумана, 2 (12 поверх), контактні телефони 41-82-65 та 41-87-86. Оплата за кожного учасника — 22 тисячі карбованців. Сюди входять проживання в готелі з 15 по 18 грудня, триразове харчування, інші послуги. Наш розрахунковий рахунок 367001 у Дніпропетровській обласній дирекції акціонерно-комерційного банку «Укрсоцбанк», МФО 131201502.

— Ще раз уточніть мету асамблеї.

— Молода Українська держава досі не снoї концепції — відтак вати. А з страхової спра розгляд у В України, далек світових зразк же, внести кор йозні.

— А яким становлення практики бода чий час?

— Цивілізо забезпечити всіх страхових На їх же сто стояти спілка Якщо ми вс творення ново України, то м хувати себе в помило

Микола НЕЧ

Актуально

ВІДПУСТІТЬ ФОНД НА ВОЛ

Невдовзі Верховна Рада України розглядатиме Закон про пенсійний фонд. У країні, де майже третина населення — пенсіонери, це питання не може бути не актуальним. Як не може бути злиденним і пенсійний фонд там, де економічна катастрофа кинула за межу бідності тих, хто віддав «будівництву світлого майбутнього» найкраще — молоді роки. Однак ми, певно, справді живемо в час парадоксів, бо маємо і те, й інше. А потім ще й дивуємося, чому, мовляв, ті пенсіонери такі «ковбасники» і підтримують новоявлених соціалістів.

Яким же бути пенсійному фондові України, розмірковує народний депутат України, член Комісії Верховної Ради України у справах ветеранів, пенсіонерів, інвалідів, репресованих, малозабезпечених і воїнів-інтернаціоналістів Володимир СЕВАСТЬЯНОВ:

— Пенсійний фонд України має бути самостійним, з власною банківською системою і звітуватися тільки перед Верховною Радою. Бо в ньому сьогодні не державні гроші, а те, що вираховують з громадян, оті 17 копійок з кожного заробленого карбованця.

— Але ж це передбачено Законом про пенсії?

—Так, і коли прийматимемо Закон про пенсійний фонд України, то, на моє глибоке переконання, депутати повинні проголосувати за незалежний пенсійний фонд. Є в цьому питанні й такий нюанс: управління, де нараховують пенсії, перебуває в системі Міністерства соціального захисту, а видають гроші з пенсійного фонду. На мою думку, фонд повинен відповідати за все. Тоді буде з кого спитати, чому пенсіонер не одержав свою пенсію протягом годи ний стояти в

— Ви г власну банків пенсійного фо

— І про ного займат В цьому нема ного, бо тре того, що сьо фонд бідний статньо кошт «крутит ч». ло зак и туру для на сій, створити тернативну м для виплати тільки заван ту, тощо.

— А вже клади діяль тернативної

— Там, де наприклад Криму, робо но.

Володи

Наші мандрівки

«Уітбред», «Одеса-200» та Пре

«Уітбред» — навколосвітня парусна регата, престиж якої не нижчий за престиж Олімпійських ігор. Її учасники мають пройти понад 32 тисячі морських миль за маршрутом Англія — Уругвай — Австралія — Нова Зеландія — Уругвай — США — Англія. В «Уітбреді — 1993—1994» візьме участь українська яхта «Одеса-200» на чолі з капітаном Анатолієм Вербою. Назва невипадкова: на час проведення регати Одесі виповниться 200 років.

Корпус судна вже доставлено з Нижнього Новгорода, із заводу «Волга-Буран». Команда з допомогою одеських спеціалістів зараз доводить судно до пуття. Спонсором став і директор однієї з бельгійських фірм Андріан Сміт, який ще раніше брав участь у спорудженні наших гоночних яхт. Він виділяє для «Одеси-200» високоякісні фарби і шпатльовку. Вже до нового року яхта на одному з судей Чорноморського морського пароплавства буде доставлена до США. Там і буде завершено спорудження та оснащення «Одеси-200»: придбають та встановлять щоглу, навігаційні прилади, такелаж, пофарбують судна.

Перед да екіпаж яхти зидента Ук листа.

До початк регати «Оде жить пройт з США до стане її ква мативом, пе вилами «У океанського тисячі миль не може ста

Георгі
Одеса.

Презентації

Знов кошовий у поході

...ренесено (майже по-злодійськи — вночі, без належного наукового забезпечення) в інше місце.

Нагадала про це нова зустріч з отаманом: видавництво «Веселка» спорядило на житейські хвилі книжку, що так і називається: «Іван Сірко». Це унікальне видання. Хоча б тим, що тут історіографічна праця «запорозького характерника» Дмитра Яворницького «Іван Дмитрович Сірко, славний кошовий отаман війська запорозьких низових козаків». Цей твір в руках юних читачів, по суті, вперше. Подібні речі довгими десятиліттями були під забороною. Заборонювачі добре знали, що робили: будь такі книги з нами з дитинства, ми були б іншими людьми... Тут також уривки з літопису Самійла Величка, оригінальна поема сучасника Сірка, знайдена в архівах Кракова, а також листи, пісні, легенди.

Хочеться вірити, що юні читачі (та й не тільки юні), прочитавши про легендарного отамана, скажуть — як його односельчани:

— Не віддамо його забуттю. Це наш Сірко!

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ.

Факт і коментар

СТРАХУЮТЬСЯ... СТРАХІВНИКИ?

Про те, що в грудні, з ініціативи ліги страхівників України, відбудеться асамблея страхових організацій, ми вже повідомляли («ГУ», 20 листопада). Інформація викликала певний інтерес. На корпункт у Дніпропетровськ телефонують з проханням детальніше розповісти про майбутній захід. Ось що повідомив генеральний директор асоціації «Україна» Володимир Бродський:

— Дата і місце проведення асамблеї — 16—17 грудня, м. Київ. Запрошуються посланці від усіх страхових організацій республіки. Заявки надсилати до Дніпропетровська за адресою: 320002, вул. Баумана, 2 (12 поверх), контактні телефони 41-82-65 та 41-87-86. Оплата за кожного учасника — 22 тисячі карбованців. Сюди входять проживання в готелі з 15 по 18 грудня, триразове харчування, інші послуги. Наш розрахунковий рахунок 367001 у Дніпропетровській обласній дирекції акціонерно-комерційного банку «Укрсоцбанк», МФО 131201502.

— Ще раз уточніть мету асамблеї.

— Молода Українська держава досі не має своєї власної концепції страхування — відтак треба працювати. А за... проект... додо страхової справи, поданий на розгляд у Верховній Раді України, далекі від кращих світових зразків. Треба, отже, внести корективи, і серйозні.

— А яким бачиться вам становлення страхувальної практики бодай на найближчий час?

— Цивілізованим, щоб забезпечити рівноправність всіх страхових організацій. На їх же сторожі повинна стояти спілка страхівників. Якщо ми всі взялися за творення нової незалежної України, то мусимо застрахувати себе від будь-яких помилок.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Актуально

ВІДПУСТІТЬ ФОНД НА ВОЛЮ

Невдовзі Верховна Рада України розглядатиме Закон про пенсійний фонд. У країні, де майже третина населення — пенсіонери, це питання не може бути не актуальним. Як не може бути злиденним і пенсійний фонд там, де економічна катастрофа кинула за межу бідності тих, хто віддав «будівництву світлого майбутнього» найкраще — молоді роки. Однак ми, певно, справді живемо в час парадоксів, бо маємо і те, й інше. А потім ще й дивуємося, чому, мовляв, ті пенсіонери такі «ковбасники» і підтримують новоявлених соціалістів.

Яким же бути пенсійному фондові України, розмірковує народний депутат України, член Комісії Верховної Ради України у справах ветеранів, пенсіонерів, інвалідів, репресованих, малозабезпечених і воїнів-інтернаціоналістів Володимир СЕВАСТЬЯНОВ:

— Пенсійний фонд України має бути самостійним, з власною банківською системою і звітуватися тільки перед Верховною Радою. Бо в ньому сьогодні не державні гроші, а те, що вираховують з громадян, оті 17 копійок з кожного заробленого карбованця.

— Але ж це передбачено Законом про пенсії?

— Так, і коли прийматимемо Закон про пенсійний фонд України, то, на моє глибоке переконання, депутати повинні проголосувати за незалежний пенсійний фонд. Є в цьому питанні і такий нюанс: управління, де нараховують пенсії, перебуває в системі Міністерства соціального захисту, а видають гроші з пенсійного фонду. На мою думку, фонд повинен відповідати за все. Тоді буде з кого спитати, чому пенсіонер не одержав свою пенсію протягом години, а змушений стояти в чергах днями.

— Ви говорили про власну банківську систему пенсійного фонду...

— І про можливість для нього займатися комерцією. В цьому нема нічого страшного, бо треба виходити з того, що сьогодні пенсійний фонд бідний і, щоб мати достатньо коштів, він повинен «крутитися». Щоб можна було закупити потрібну апаратуру для нарахування пенсій, створити власну альтернативну мережу пунктів для виплати пенсій, а не тільки завантажувати пошту, тощо.

— А вже є позитивні приклади діяльності такої альтернативної мережі?

— Там, де вона створена, наприклад у Феодосії в Криму, робота йде нормально.

Володимир СКАНЯ.

Наші мандрівки

«Уітбред», «Одеса-200» та Президент

«Уітбред» — навколосвітня парусна регата, престиж якої не нижчий за престиж Олімпійських ігор. Її учасники мають пройти понад 32 тисячі морських миль за маршрутом Англія — Уругвай — Австралія — Нова Зеландія — Уругвай — США — Англія. В «Уітбреді» — 1993—1994» візьме участь українська яхта «Одеса-200» на чолі з капітаном Анатолієм Вербою. Назва невипадкова: на час проведення регати Одесі виповниться 200 років.

Корпус судна вже доставлено з Нижнього Новгорода, із заводу «Волга-Буран». Команда з допомогою одеських спеціалістів зараз доводить судно до пуття. Спонсором став і директор однієї з бельгійських фірм Андріан Сміт, який ще раніше брав участь у спорудженні наших гоночних яхт. Він виділяє для «Одеси-200» високоякісні фарби і шпатлівку. Вже до нового року яхта на одному з судей Чорноморського морського пароплавства буде доставлена до США. Там і буде завершено спорудження та оснащення «Одеси-200»: придбають та встановлять щоглу, навігаційні прилади, такелаж, пофарбують підводну частину судна.

Перед далекою дорогою екіпаж яхти одержав від Президента України вітального листа.

До початку навколосвітньої регати «Одесі-200» ще належить пройти під парусами з США до берегів Англії. Це стане її кваліфікаційним нормативом, передбаченим правилами «Уітбреду», — без океанського переходу в 2,5 тисячі миль учасником регати не може стати ніхто.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.

Кілька тижнів тому у «передпокої» зали Верховної Ради я й сам натрапив на охоронця з Управління державної охорони. Мені люб'язно, але категорично, запропонували пройти своєрідний «рентген», поцікавившись навіть тим, як працює диктофон. Як з'ясувалося, саме тоді комусь із народних депутатів надійшла епістола, в якій сповіщалося про намір безіменної «Альфи» висадити в повітря увесь депутатський корпус. Тієї ж миті особовий склад Управління держохорони було приведено у готовність номер один. Команда діяла, як годинниковий механізм. А головний тягар ліг на плечі підрозділу, який зобов'язаний нести охорону будинків Верховної Ради, Кабінету міністрів та резиденції Президента України.

ВІД ПЕРШОЇ ОСОБИ: — Ми вжили невідкладних заходів щодо цілковитої безпеки як депутатського корпусу, так і власне будинку Верховної Ради. Переконавшись, після ретельного обшуку приміщень, у відсутності вибухівки, ми вжили ряд додаткових заходів по охороні підзвітної нам території, аж до прискіпливої перевірки технічними засобами відвідувачів парламенту. В існування якоїсь терористичної групи «Альфа» не вірилося, усе вказувало на заполітизованого «месника», але в таких випадках припущення заборонаються. Анонімний лист спонукав до рішучих дій Службу безпеки України, наше управління, МВС. Особисто я певен, що невдовзі з'ясується справжня рука «дописувача» і ми про автора поінформуємо громадськість, але ця історія, навіть коли вона спровокована, примушує нас примножити пильність... Перед входом до Білого дому в Сполучених Штатах, в чому я переконався особисто, вас запросять пред'явити усі речі, з якими завітали, а електронне і телеоко простежить, наскільки ви щиросерді. А у нас дехто з депутатів вважає за потрібне запросити до сесійної зали свого знайомого, котрому конче

Таємниці секретних служб

КОМАНД...

...треба дістатися д... даків затримують... ля дверей. О... трьох...

Ми всі — так... рівноюмо наш д... ним. Але хіба с... ку котромусь ам... «малювати» собі... полковника ЦРУ... спосіб пройти... будинку. Конгре... він вигадає біль... саду, якби на... глузду. Зате у н... робив посвідчен... КДБ — і гайда... Ради, аби щось... членів Президі... мститися — по... менюючою у будин... не вигадки. Як... І можна тільк... охоронцям держ... які мають справ... нахідливо-нетоле... дом.

...Приймаючи...

Ракурс

Іванова доля прямо не ходи...

Вінницький художник Іван Гунько свого часу закінчив училище прикладного мистецтва. Але людська Доля прямо не ходить — узявся чоловік за улюблену роботу лиш через двадцять років.

Одначе багато встиг — вважається майстром високого класу, вирізьблює з дерева та... ...кі дивовижні... залюбки прийм... ні виставки.

Олександр Г...

Коротко

ЖУРНАЛІСТІВ ГОТУВАТИМУТЬ І В УЖГОРОДІ

З першого грудня в Ужгороді діятиме платна студія «Журналіст», яку організувала редакція газети «Новини Закарпаття» та місцевий держуніверситет. Програма розрахована на два роки. А викладатимуть дисципліни відомі фахівці з Києва, Львова, Будапешта. Вартість навчання — 1000 купонів.

Ужгород. **Микола ГОРВАТ.**

ЯКЩО МІЛІЦІЯ НЕ БЕР...

Рада трудового колективу... заводу залізобетонних вироб... організовувати свій робітнич... забезпечення порядку. У зве... мадськості міста вона заклик... свій приклад, аби ефектив... тись від злочинців, спекуля...

Григор...
Полтавська область.

Реклама

ГОЛОС України

Таємниці секретних служб

КОМАНДА

Кілька тижнів тому у «передпокої» зали Верховної Ради я й сам натрапив на охоронців з Управління державної охорони. Мені люб'язно, але категорично, запропонували пройти своєрідний «рентген», поцікавившись навіть тим, як працює диктофон. Як з'ясувалося, саме тоді комусь із народних депутатів надійшла епістола, в якій сповіщалося про намір безіменної «Альфи» висадити в повітря увесь депутатський корпус. Тієї ж миті особовий склад Управління держохорони було приведено у готовність номер один. Команда діяла, як годинниковий механізм. А головний тягар ліг на плечі підрозділу, який зобов'язаний нести охорону будинків Верховної Ради, Кабінету міністрів та резиденції Президента України.

ВІД ПЕРШОЇ ОСОБИ: — Ми вжили невідкладних заходів щодо цілковитої безпеки як депутатського корпусу, так і власне будинку Верховної Ради. Переконавшись, після ретельного обшуку приміщень, у відсутності вибухівки, ми вжили ряд додаткових заходів по охороні підзвітної нам території, аж до прискіпливої перевірки технічними засобами відвідувачів парламенту. В існування якоїсь терористичної групи «Альфа» не вірилося, усе вказувало на заполітизованого «месника», але в таких випадках припущення забороняються. Анонімний лист спонукав до рішучих дій Службу безпеки України, наше управління, МВС. Особисто я певен, що невдовзі з'ясується справжня рука «дописувача» і ми про автора поінформуємо громадськість, але ця історія, навіть коли вона спровокована, примушує нас примножити пильність... Перед входом до Білого дому в Сполучених Штатах, в чому я переконався особисто, вас запросять пред'явити усі речі, з якими завітали, а електронне і телеоко простежить, наскільки ви щиросерді. А у нас дехто з депутатів вважає за потрібне запросити до сесійної зали свого знайомого, котрому конче треба дістатися до Голови. Ходаків затримують мало не біля дверей. Одного, двох, трьох...

* * *

Ми всі — так модно, — порівнюємо наш досвід із західним. Але хіба спаде на думку котромусь американцю «намалювати» собі посвідчення полковника ЦРУ, щоб у такий спосіб пройти повз охорону будинку Конгресу? По-перше, він вигадає більш цивільну посаду, якби навіть і з'їхав з глузду. Зате у нас просто: підробив посвідчення полковника КДБ — і гайда до Верховної Ради, аби щось «пробити» у членів Президії. А вирішив помститися — побив шибки каменюкою у будинку ВР. Це все не вигадки. Як це не прикро. І можна тільки поспівчувати охоронцям державних споруд, які мають справу з таким винахідливо-нетолерантним людом.

...Приймаючи людей на роботу, тут звертають увагу на їхню реакцію, спостережливість, зорову пам'ять, витримку і, звісно, на одну якість, що має бути притаманна усім, хто тут працює. З цього почав говорити Михайло Гайдук, цим і закінчував свій монолог.

ВІД ПЕРШОЇ ОСОБИ: — Той, хто працює у нашому Управлінні, не має права належати до будь-якої партії чи громадсько-політичної організації. Власне, цим ми відрізняємося від аналогічної служби, яка називалася 9-ю Службою КДБ. Охороняла вона одну особу — секретаря ЦК КПУ. Була, знаєте, одна партія, один КДБ, одна особа... І чого критися, була сприятлива атмосфера для того, щоб колишню службу безпеки при нагоді використати у вузько-партійних цілях. Зараз це виключено. У нас в Україні багато партій, але Управління державної охорони України — поза партіями. Ми стоїмо не стільки на сторожі вищих посадових осіб, споруд, офіційних делегацій, скільки на сторожі державних інтересів, за якими Президент України, парламент, уряд, народ.

Сергій ВЛАД.

Ракурс

Іванова доля прямо не ходить

Вінницький художник Іван Гунько свого часу закінчив училище прикладного мистецтва. Але людська Доля прямо не ходить — узявся чоловік за улюблену роботу лиш через двадцять років.

Одначе багато встиг — вважається майстром високого класу, вирізьблює з дерева такі дивовижні речі, що його залюбки приймають міжнародні виставки.

Олександр ГОРДІЄВИЧ.

Бізнес і закон

ЯК ПОЦУПИЛИ ЦЕЗІЙ

Арматурник сьомого цеху Рубежанського ВО «Барвник» Сергій тільки-но подумав, що не завадило б заробити «зелененьких», як такий самий «бізнесмен» з Прибалтики пообіцяв йому долари в обмін на рідкоземельний елемент. Що то воно є арматурник до пуття не знав, тому про всяк випадок повикручував ряд деталей з контрольно-вимірювальних приладів.

То було влітку, коли через відсутність сировини обладнання не використовувалось. А коли кинулись до свинцевих приладів, з'ясувалося, що зникли ампули з радіоактивним цезієм-137.

Створили оперативно-слідчу групу з працівників Сєвєродонецького міськвідділу управління служби національної безпеки і Рубежанського відділу внутрішніх справ, яка швидко з'ясувала, що до чого. Прибалтійського «бізнесмена» не влаштували поцуплені ампули, і Сергію довелось кілька днів тягати їх у кишені, не підозрюючи про смертельну небезпеку. Врешті, він заховав їх у трансформаторній будці, звідки їх і вилучили дозиметристи. Порушено карну справу.

Микола БОГАРАДА.

Коротко

ЖУРНАЛІСТІВ ГОТУВАТИМУТЬ І В УЖГОРОДІ

З першого грудня в Ужгороді діятиме платна студія «Журналіст», яку організовують редакція газети «Новини Закарпаття» та місцевий держуніверситет. Програма розрахована на два роки. А викладатимуть дисципліни відомі фахівці з Києва, Львова, Будапешта. Вартість навчання — 1000 купонів.

Ужгород. **Микола ГОРВАТ.**

ЯКЩО МІЛІЦІЯ НЕ БЕРЕЖЕ

Рада трудового колективу полтавського заводу залізобетонних виробів № 1 почала організовувати свій робітничий загін для забезпечення порядку. У зверненні до громадськості міста вона закликала наслідувати свій приклад, аби ефективніше захиститись від злочинців, спекулянтів, злодіїв.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

У Центральній виборчій комісії по виборах народних депутатів України

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

...ження, начальника орендного підприємства робітничого постачання Краснолиманського відділення Донецької залізниці, позапартійного, проживає в м. Красний Лиман, обраного від Краснолиманського виборчого округу № 130, Донецька область, за якого подано 46270, або 63,7 відсотка голосів.

У десяти виборчих округах, у кожному з яких жоден з кандидатів у народні депутати, що балотувалися, не набрав необхідної кількості голосів, відповідно до ст. 54 Закону про вибори народних депутатів України, відбудеться повторне голосування по двох кандидатах, які одержали найбільшу кількість голосів.

В 11 виборчих округах, де на виборчі дільниці в день голосування з'явилося менше половини виборців, внесених до списків, а також у Болградському № 308, Одеська область і Скадовському № 402, Херсонська область, у яких вибори відбулися, але депутатів не обрано, бо кожен з двох кандидатів, що балотувалися, набрав менше половини голосів, та у Кременчуцькому-Автозаводському № 320, Полтавська область, де не було висунуто кандидатів у народні депутати, згідно з Законом про вибори народних депутатів України належить провести повторні вибори.

Секретар Центральної виборчої комісії В. КИРНЕНКО.

У Центральній комісії з всеукраїнського референдуму

25 листопада 1992 року Центральна комісія з всеукраїнського референдуму, розглянувши документи, подані районними і міськими Радами народних депутатів, зареєструвала 7 ініціативних груп по збиранню підписів громадян під вимогою проведення всеукраїнського референдуму з питання «Ви за дострокове припинення повноважень Верховної Ради України після дострокових виборів парламенту України у 1993 році?». Зареєстровано, зокрема, такі ініціативні групи, утворені на зборах громадян:

у Рогатинському районі Івано-Франківської області, у складі 22 осіб, присвоєно порядковий номер 141;

у Снятинському районі Івано-Франківської області, у складі 22 осіб, порядковий номер 142;

у місті Кіровограді, у складі 24 осіб, порядковий номер 143;

у Теребовлянському районі Тернопільської області, у складі 20 осіб, порядковий номер 144;

у Кременецькому районі Тернопільської області, у складі 25 осіб, порядковий номер 145;

у місті Києві, у складі 20 осіб, порядковий номер 146;

у місті Кіровограді, у складі 28 осіб, порядковий номер 147.

Заступник голови Центральної комісії з всеукраїнського референдуму О. ЛАВРИНОВИЧ.

УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІЯМИ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

(Продовження. Початок на 2-й стор.).

ється. Це заслуга всіх і Верховної Ради, насамперед.

Від особистих якостей керівників надто багато залежить. Дехто вишукує в законі не шляхи співпраці, а можливості для конфронтації. Тому я пропоную таку «джентльменську угоду». Сьогодні ж треба знову перерозділяти владу, не треба перетягувати канат, а слід вдосконалювати те, що вкрай потрібно за формами влади і власності. Стосовно ж керівників, які не змогли знайти норми співпраці і це йде на шкоду як населенню регіону, так і державі в цілому, я пропоную вчинити так. Не шукати, хто винен. В той же день, коли обласна або районна рада вранці звільнить свого голову, то я увечері підпишу указ про звільнення представника Президента. І на цьому поставлю крапку. Бо в нас немає вже часу умовляти керівників.

Коротко про статус органів регіонального представництва.

Обласні і районні Ради доцільно наділити визначеними у законі нормативними повноваженнями, що стосуються так званих «місцевих справ».

Виконавчі органи цих Рад матимуть подвійний статус.

По-перше, представлятимуть державу на регіональному рівні, стануть провідниками політики центральної виконавчої влади — Президента і Уряду стосовно питань управління об'єктами державної власності, контролю за проведенням роздержавлення, приватизації, податкової, антимонопольної політики, забезпечення виконання Конституції, законодавчих актів, правопорядку, безпеки тощо.

По-друге, виконавчі структури забезпечуватимуть реалізацію рішень відповідно обласних і районних Рад, прийнятих в межах їх компетенції.

Реформа системи Рад, яка проводиться в Україні, поставила суспільство перед усвідомленням ролі інституту місцевого самоврядування. Цей інститут виконує функції влади територіальної громади, влади за своєю природою не державної, а суспільної.

Україна стоїть перед вибором: яка з діючих у світі моделей самоврядування може бути взятою за зразок. Таких моделей, з урахуванням національної специфіки, є чимало. Але всі вони грунтуються на трьох основних концепціях місцевого самоврядування.

Теорія «природних прав общини» — це перше. Є також «державна теорія місцевого самоврядування».

І є третя, яка синтезує перші, по суті, полярні підходи до визначення природи місцевого самоврядування. Це теорія «громадського, або господарського самоврядування».

Враховуючи історичні традиції, досвід застосування в українських містах Магдебурзького права, діяльності земських установ, створених після реформи 1864 року, в Україні доцільно схилитись до побудови системи місцевого самоврядування на засадах його громадсько-господарської концепції. Її суть полягає в тому, що органи місцевого самоврядування мають власну суверенну компетенцію і права тільки в сфері неполітичних відносин, у місцевих господарських і громадських справах. До цих місцевих справ держава не втручається і вони вирішуються органами самоврядування самостійно. В питаннях політичних, загальнодержавних ці органи діють як представники держави.

Це дасть можливість, по-перше, **зберегти єдність державної влади** згори донизу і забезпечити її стабільність. По-друге, відкриваються можливості для самодіяльності населення при вирішенні місцевих питань. По-третє, долається двовладдя на місцях і боротьба за лідерство між Радами і виконавчими органами.

Конкретна модель органів місцевого самоврядування могла б бути відповідно до цього такою.

На рівні міст, сіл, селищ обираються прямим голосуванням відповідні Ради, як органи місцевого самоврядування. Ради обирають своїх голів, які є одночасно і головами відповідних виконавчих комітетів. На органи місцевого самоврядування покладається забезпечення ряду делегованих державою функцій. Голова Ради і її виконавчого комітету представляє на місцевому рівні інтереси центральної виконавчої влади і підзвітний перед нею за реалізацію цих функцій.

Запроваджуючи нову систему органів місцевого самоврядування, так само як і органів регіонального представництва, слід піти на значне скорочення їх депутатського корпусу. Сьогодні треба створити необхідну законодавчу базу для реорганізації системи місцевої влади, а формування її органів доцільно провести тільки після прийняття відповідних законів про вибори.

До цього ніяких суттєвих змін в перерозподіл влади не вносити, щоб не загострити ще більше ситуацію.

Повинні бути лише усунені ті суперечливі норми в законах, які заважають працювати президентським адміністраціям і Радам.

Слід і надалі удосконалювати законодавче регулювання, організаційно-правові форми діяльності органів місцевого самоврядування. Маємо прийняти закони про державну та муніципальну служби. Особливу увагу слід приділяти добору і підготовці кадрів, питанням розподілу функцій між державою і місцевим самоврядуванням, повноважень між центральними і місцевими органами державної виконавчої влади.

Потрібні серйозні наукові дослідження. Особливо це стосується правової і економічної сфер.

IV. Соціально-економічні проблеми управління територіями і правові шляхи їх розв'язання

Вирішення значної частини нинішніх складних соціально-економічних проблем лягає на плечі органів місцевої влади. Вони найбільш наближені до повсякденних клопотів людей. Але більшість місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування опинились у дуже скрутному фінансовому становищі, не мають потрібних матеріальних ресурсів для ефективного виконання своїх функцій. Обсяг позики бюджетам областей з державного бюджету України за 9 місяців досяг 174 мільярдів карбованців. У багатьох регіонах не вдалося подолати інерції минулого, коли місцеві органи все ще очікують вказівок згори, тоді як складна соціально-економічна ситуація вимагає рішучих ініціативних дій, пошуку і мобілізації територіальних резервів.

Сьогодні слід зміцнити потенціал місцевої влади, розширити її можливості у розв'язанні територіальних проблем. Це — завдання, яке стоїть перед центральним Урядом і керівництвом місцевих владних структур.

Функції місцевої влади значно розширюються. В регіонах здебільшого мають розв'язуватись проблеми забезпечення людей продовольством, послугами соціального захисту, скорочення безробіття. Регіони і окремі території мають стати центрами структурної перебудови економіки, розвитку ринкової інфраструктури. Це не означає, що держава, центральний Уряд перекладає ці турботи на когось. Навпаки, в багатьох регіонах України нагромадились гострі проблеми, які вимагають втручання і допомоги з центру.

Беручи курс на підвищення ролі територій, держава має створити для цього і відповідні економічні передумови. Кожна територія, їхні владні структури повинні мати свої економічні підвалини. Тобто бути власником. Відомо, що без власності нема й ефективної влади.

Процес розмежування об'єктів власності між суб'єктами управління в Україні розпочався. До комунальної власності всіх адміністративно-територіальних одиниць передане майно вартістю 860 мільярдів карбованців.

Однак процес формування комунальної власності розпочався без необхідних обгрунтувань. Це призвело до непорозумінь, а то й конфліктів між центральними і місцевими органами, Радами різних рівнів.

В окремих регіонах розпочалися з цього приводу навіть судові процеси. Значна кількість Рад у містах, які є обласними центрами, і обласних Рад вступили у затяжну боротьбу, що триває і досі.

Боротьба за те, кому управляти власністю, йде і між Радами та місцевими державними адміністраціями. Все це мало чи має місце в Одесі, Херсоні, Харкові, Києві та інших регіонах. Така нікому не потрібна боротьба відвертає від справ, іноколи переходить в особисту ворожнечу посадових осіб.

Нам треба виправити ці помилки. Маємо провести муніципалізацію частини майна, що перебуває у державній власності. Без цього марно розраховувати на те, що інститут місцевого самоврядування працюватиме ефективно. Муніципальна власність — це власність територіальної громади, тобто колективна власність жителів міст, сіл, селищ, інших населених пунктів. Вона має не державний, а корпоративний характер.

Щодо цього, гадаю, треба переглянути деякі положення чинного законодавства, а також вивести муніципальну власність зі складу державної.

Вельми принципове питання — склад об'єктів муніципальної власності. Серед них повинна бути і земля, і ми маємо піти на визнання муніципальної форми власності на землю. Земельне питання постає дуже гостро. Однією з причин нинішньої тяганини і конфліктів при проведенні земельної реформи є нерозмежованість земельних ділянок по власниках.

Інший підхід маємо застосовувати до регіонального рівня — районів та областей. Доцільно, щоб владні структури цих територій здійснювали управління об'єктами державної власності, які передаються в їхнє підпорядкування центральними органами державної влади.

На регіональному рівні комунальна власність, таким чином, залишається як різновид державної.

Нам потрібно в законодавчому плані регламентувати механізм використання муніципальної власності та тієї частини державного майна, що передається в управління регіональним адміністраціям. Відсутність чітких правових норм призводить до зловживань і корупції.

Одне з найгостріших питань — шляхи формування місцевих бюджетів і методи державного бюджетного регулювання. Відродження інституту місцевого самоврядування поставило на чергу денну проблему доцільності відокремлення бюджету самоврядних територій від бюджету державного.

Законодавчо такі передумови створено. Розширено перелік закріплених за бюджетами місцевого самоврядування податків. Міські, сільські, селищні Ради отримали певні права на встановлення місцевих платежів і зборів. Це зміцнило їх фінансову самостійність.

Якщо в 1990 році у бюджетах Рад базового рівня зосереджувалось близько 39 відсотків сумарних коштів усіх бюджетів областей України, то в 1991 році — вже понад 59. У поточному році цей показник прогнозується на рівні 54—55 відсотків.

Проте органи місцевого самоврядування не виявляють належної ініціативи, аби заробляти кошти самостійно. Це можна також адресувати й Радам регіонального рівня, всім структурам виконавчої влади.

Дається взнаки стара споживацька психологія. Але головна причина — досить недосконалі податкова система і механізм державного бюджетного регулювання. Уряд, як відомо, займається цими проблемами і буде приймати відповідні нормативні акти, враховуючи інтереси територій. Щодо бюджетного регулювання, то воно базується, як правило, на простому перерозподілі коштів.

На цій проблемі слід зупинитись докладніше. Довкола неї виникає багато дискусій. Деякі місцеві Ради взагалі виступають проти будь-якого вилучення коштів з їх територій.

Територіальний перерозподіл коштів між бюджетами має об'єктивний характер і здійснюється в усіх країнах без винятку. Тут головне — механізм забезпечення справедливого розподілу в інтересах розвитку регіонів. Пов'язано це з тим, що є бідні й багаті щодо фінансів території.

В Україні у 1992 році понад 5,5 тисячі бюджетів місцевих Рад (майже половина від загальної кількості) перебувають на дотації. Водночас такий перерозподіл не повинен зводити нанівець ініціативу територій, що мають надлишок коштів. Розробка такого механізму — актуальне питання як для української економічної науки, так і для центральних органів державної влади, передусім — Кабінету Міністрів України. Тут криються іноколи і політичні проблеми. Зокрема, висуваються гасла про «відокремлення» або щось подібне.

Останнім часом знову порушено проблему — якому рівню Рад бути базовим. Упродовж століть в Україні не раз і не два змінювався адміністративно-територіальний под[illegible]. Але завжди статус самоврядних [illegible] мали місто, містечко, селище, сільська громада. Вони ж мали і свою власність, яка була матеріальною основою їх незалежного статусу.

Повернемось хоча б до магдебурзького права.

Тільки в населених пунктах є територіальна спільність людей, яка являє собою соціальну основу місцевого самоврядування. Так вирішується це питання в усіх цивілізованих країнах. Не відповідає дійсності і теза про те, що сільський район має кращі фінансові можливості бути базовим рівнем. Близько 65 відсотків районних бюджетів знаходяться на дотації. Скажіть, що то може бути за самоврядування, якщо воно майже цілковито утримується за державний кошт. Не казатиму [illegible]е про те, що позбавлення статусу [illegible]зового рівня знову поверне нас до тих часів, коли держава фактично сприяла занепаду сіл, селищ, містечок, ба й навіть міст. Коли сільська чи селищна Рада мала тільки прапора та печатку.

В окремих регіонах одним з найактуальніших є питання про те, хто повинен управляти власністю, регулювати земельні відносини, розробляти і виконувати бюджет, здійснювати приватизацію: обласна, районна Рада чи місцева державна адміністрація?

Проблема ця, на мою думку, створена штучно. Хтось хоче протиставити виконавчу владу представницькій. Це якоюсь мірою є відображенням відсутності добре осмисленого механізму взаємовідносин представницьких структур і органів виконавчої влади на регіональному рівні. Подекуди ці протиріччя виникли через суб'єктивні причини. Тут просто не хочуть чи не можуть порозумітися голова Ради і глава місцевої державної адміністрації.

Деякі голови обласних Рад не бажають делегувати, відповідно до законодавства, функцію управління комунальною власністю державним адміністраціям, одноосібно приймають розпорядження по управлінню майном, блокують розгляд питань, поданих на затвердження в Ради місцевими державними адміністраціями. Зі свого боку державні адміністрації у багатьох випадках порушують чинне законодавство.

У законодавчому порядку нам потрібно створити надійну правову ос-

(Закінчення на 7-й стор).

УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІЯМИ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

(Закінчення. Початок на 2-й, 6-й стор.).

нову для господарської діяльності органів місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій в усій сфері їх компетенції.

V. Конституційні засади управління територіями в Україні

Політичні, економічні, організаційно-правові питання управління територіями знаходять відображення в конституційних засадах державного ладу, потребують розв'язання в поточному законодавстві. Їх можна розглядати:

— з погляду діючої Конституції: співвідношення її положень з поточним законодавством, практикою діяльності владних структур;

— з погляду на проект нової Конституції України, доцільності розробки і прийняття комплексу нових законодавчих актів;

— у руслі меж конституційного регулювання засад управління територіями.

Всі ці аспекти характеризують вельми суттєву річ, на яку при нагоді так охоче посилаємось і про яку на практиці так часто забуваємо. Йдеться про принцип верховенства права, Конституції, Закону, про розбудову правової держави. Справді, стало, мабуть, модним присягатись на вірність ідеям правової держави і одночасно проявляти правовий нігілізм. Шкода, що захоплення політичною кон'юнктурою частенько зводить нанівець високі ідеали.

Як наслідок, у житті маємо одне, в законодавстві — дещо інше, а в діючій Конституції — майже нічого, або ще інше. Подивіться, які відповіді на питання, що постали в сфері управління територіями, дає нам нинішня Конституція. В ній зазначено, що наприкінці 1992 року ми й надалі перебуваємо у старій системі координат, де Ради складають основу політичної системи, єдину систему органів державної влади, яким підзвітна і підконтрольна решта усіх державних органів.

Багатьох влаштовує саме такий конституційний статус-кво. Тому не випадкова гостронегативна реакція з боку окремих Рад на проект нової Конституції, яка заснована на ідеях розподілу влади і відкидає чию б то не було монополію на неї.

Загалом правовий простір формується в нас часто дивним чином, від зворотнього, і це є сама реальність, що відповідає перехідному часу, в який ми живемо. Ми мусимо іноді спочатку приймати Закони, постанови, вносити до них численні зміни, а вже потім, і то не завжди, добираємося до Конституції. Зрозуміло, що напружений ритм життя не дає змоги працювати помірковано, виважено, примушує видавати законодавчу продукцію швидко. Проте слід визнати, що прорахунки в законотворчості пов'язані і з відсутністю науково обгрунтованої законодавчої політики, визначення законодавчих пріоритетів, процедури вироблення законів. Через це страждають, зокрема, і місцеві органи, яким важко розібратися в такій ситуації.

Ми чекаємо від конференції обгрунтованих пропозицій щодо вироблення конституційних засад управління територіями. Передусім — стосовно проекту нової Конституції України. Доцільно з'ясувати межі конституційного регулювання цих питань.

Щодо конституційних актів, то їх бажано готувати в комплексі, в єдиному пакеті. Серед них: законопроекти про державний, територіальний устрій України; про вибори і про статус місцевих органів самоврядування і регіонального представництва; про столицю, а також статус міст республіканського підпорядкування та інші.

Розв'язання всього комплексу територіальних проблем — це один із шляхів прискорення державотворення.

Зробити це можливо лише на основі принципів побудови правової держави.

Формуючи систему органів місцевої влади, маємо створити ефективну і дійову виконавчу владу, змінити засади місцевого самоврядування, чітко визначити компетенцію кожного рівня державного управління на основі децентралізації і делегування центром своїх функцій місцевим органам влади тільки законом та розмежувати повноваження держави і місцевого самоврядування.

Видатний письменник, політичний діяч і патріот України В. Винниченко колись писав: «Оголосити творіння державності легко, але ж треба серйозно вдуматись, що то значить, яка то велетенська робота, яких зусиль вона вимагає, яких сил, якої кількості людей, знання, досвіду, матеріальних засобів».

І сьогодні, усвідомлюючи свою відповідальність перед народом, ми повинні підпорядкувати свої власні інтереси, своє місце в державі інтересам України, забезпечити мир і злагоду в нашому домі, йти наміченим курсом. Ми переживаємо важкі часи, і треба мати мужність не падати духом перед труднощами, крок за кроком будувати демократичну, правову і цивілізовану українську державу.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІЯМИ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

(Закінчення. Початок на 3-й стор.).

окремих регіонів, включить їх в активний процес державотворення, здійснення економічних реформ. Спроба ж провести реформи тільки з центру або лише через централізовану систему виконавчої влади — справа, як ми маємо гіркий досвід, безперспективна.

Природно, може виникнути і таке питання: чи не вдаємося ми в крайнощі, запроваджуючи децентралізацію державної влади і відмовляючись від звичного впливу центру на місцеві структури? Переконаний — цього не станеться. За центральними органами зберігаються загальне законодавче врегулювання суспільних відносин, формування і реалізація фінансової і податкової політики, запровадження механізму конституційного і судового контролю.

Особливого статусу, на мою думку, має бути надано обласним Радам народних депутатів, виходячи з концепції децентралізації державної влади. Проведення роздержавлення Рад на обласному рівні я вже говорив, до чого призвело. І тому тут мають діяти органи державної законодавчої і виконавчої влади з чітко визначеними законодавчими і виконавчими функціями. Обсяг і характер цих функцій можна визначити конституційним законом про область, як це зроблено щодо Республіки Крим. Це дозволило б розмежувати повноваження центральних і регіональних владних структур, забезпечити, в тому числі за допомогою законодавчих актів, що прийматимуться обласними Радами, комплексність економічного розвитку регіону, керованість окремих його частин. При цьому відкривається можливість гармонійного поєднання загальнодержавних і регіональних інтересів, національних і культурних традицій, географічних і демографічних особливостей.

До речі, таку модель організації державної влади на регіональному рівні має світовий досвід державотворення.

На рівні ж адміністративно-територіальних одиниць (міста, селища, села, райони) має діяти лише місцеве самоврядування в особі відповідних Рад народних депутатів та їх виконавчих органів, які є органами відповідних територіальних громад. Вони покликані вирішувати як питання, що випливають з колективних потреб цих громад, так і делеговані їм законом повноваження державного характеру. А отже, бути на своїй території господарем, відповідальним за її комплексний соціально-економічний розвиток.

У разі надання областям статусу державно-територіальних одиниць в системі адміністративно-територіального поділу, в системі місцевого самоврядування залишаються тільки два рівні: первинний (село, селище, місто) і районний.

Актуальною сьогодні є проблема базового рівня в системі місцевого самоврядування. Що вважати таким рівнем — село, селище, місто (як нині) чи район і місто обласного і республіканського значення. Саме таку конструкцію пропонують сьогодні багато вчених, практиків і на місцях.

Вважаю, що зараз тільки в містах обласного і республіканського значення та сільських районах є необхідні умови для реального самоврядування. Сільські ж, селищні і міські (міст районного значення) Ради як орган місцевого самоврядування не мають необхідної фінансово-економічної бази, відповідних управлінських структур, кадрового потенціалу і фактично неспроможні діяти самостійно і незалежно, повною мірою реалізовувати повноваження, які передбачені їм Законом.

Комунальну власність цих Рад, як правило, складають переважно об'єкти соціальної інфраструктури (заклади народної освіти, охорони здоров'я, культури), які не служать джерелом доходів, а потребують значних коштів на утримання і на практиці фінансуються з районних бюджетів. Підприємства ж і організації виробничої сфери, як правило, належать до комунальної власності районів. У минулому році бездотаційні бюджети мала лише половина сільських і селищних Рад. Нинішнього року становище ще погіршилося.

Що стосується самоврядування на рівні сіл, селищ і міст районного значення, а також районів у містах, то воно має бути включеним у систему самоврядування району і міста з районним поділом. Саме такий статус мають зараз райони в містах.

В областях, за умови запровадження там адміністративної автономії, органи місцевої державної влади здійснюватимуть дві функції: законодавчу в межах визначеної законом компетенції і виконавчу.

В районах же і містах обласного та республіканського значення господарями повинні бути тільки органи місцевого самоврядування — Ради та їх виконавчі структури.

Передбачаю, що може бути заперечення такого характеру: як же обійтися без системи органів виконавчої влади зверху донизу, що ж тоді буде організаційним стрижнем? Таким стрижнем має бути тільки закон.

В новій Конституції варто було б не тільки закріпити принцип розподілу влад, а й вказати на верховенство Рад в системі державних органів і місцевого самоврядування. До речі, ця думка домінує і в пропозиціях з місць до проекту Конституції.

Важливою передумовою формування дійових органів самоврядування є удосконалення виборчої системи. Леонід Макарович сьогодні вже говорив про доцільність скорочення депутатського корпусу. Думаю, що при такому підході має бути суттєве скорочення, яке б дало можливість на обласному рівні наблизитися до професійного, а на інших рівнях — з врахуванням особливостей та чіткої регламентації їх роботи.

На мій погляд, скорочення чисельності депутатського корпусу — проблема, яка вимагає якомога скорішого вирішення в інтересах підвищення ролі представницьких органів і впорядкування взаємостосунків з місцевими державними адміністраціями.

У малочисельних населених пунктах, можливо, не варто обирати Ради. Органом місцевого самоврядування тут виступали б збори (сходи) територіальної громади, а виконавчо-розпорядчі функції здійснював би одноосібно обраний усім населенням голова цієї громади.

Хочу, щоб мене вірно зрозуміли. Мова йде не про надання представницьким органам якихось надзвичайних виключних повноважень, а про те, щоб ці органи були справжніми виразниками волі й інтересів населення відповідної території. Ради були, є і надалі будуть. Але реформовані, оновлені. В світі немає такої демократичної держави, де б не функціонували представницькі органи самоврядування. Утворена ще в 1949 році Рада Європи розробила європейську хартію місцевого самоврядування, яка відіграла значну роль. Думаю, ми маємо визначитися і підписати цю хартію. Адже ми інтегруємося до Європейського дому, до європейських структур. І тут хотілося б нагадати слова Тараса Шевченка: і чужому навчайтесь, і свого не цурайтесь.

Сьогодні стало дуже модним критикувати принцип єдності державної влади та її втілення в єдиній системі Рад народних депутатів, а також принцип їх верховенства у системі інших державних структур. При цьому, як правило, без серйозного наукового обгрунтування, всіляко принижується роль Рад як органів народного представництва та вихваляється система тих органів, які здійснюють державну виконавчу владу на місцях. Хочу звернутись і до вчених, і до політиків, і до практиків, сказати, що у нас досвіду існування такої системи влади ще не було. І тому рано говорити, що Ради себе зжили, що вони себе не виправдали. Нам треба разом думати над удосконаленням механізму представницької і виконавчої влади на місцях.

Хотів би закликати наших вчених до фундаментальних наукових досліджень цих важливих проблем, до опрацювання грунтовних наукових рекомендацій і прогнозів і побажати менше керуватися кон'юнктурними принципами.

Маємо добре усвідомити, що добиватися чіткого розмежування повноважень законодавчої, виконавчої і судової влади, а також державної влади і місцевого самоврядування — значить діяти чесно і послідовно, не применшуючи значення жодної з гілок влади.

Дякую за увагу.

Тиждень у виставочно-комерційному центрі фірми «ЗовнішЕкспоБізнес» працювала міжнародна медична виставка «Охорона здоров'я-92». Підсумки підводити, звичайно, рано. Для цього потрібно місяці, та попередні висновки можна зробити вже сьогодні.

«Швидка» для медицини

Нагадаю, що свої товари — медичне обладнання, технології та ліки — експонували 52 фірми з 13 країн світу і 19 українських підприємств. Серед них такі відомі у світі медицини, як «Сантоз» та «Апджон», які дуже рідко беруть участь у подібних акціях.

Головне, на мою думку, чого ми зуміли досягти, це розкрити, нарешті, нашій державі очі на світ, який називається охороною здоров'я, показати все найсучасніше і найкраще в цій галузі, добитися того, щоб уся новітня техніка та медпрепарати не лише знайшли дорогу на наш ринок, а й вироблялися тут. Досить зазначити таке: жоден з учасників не скаже, що ефективність його роботи на виставці мізерна, кожна фірма не тільки багаторазово повернула витрати, пов'язані з участю в експозиції, за рахунок договорів про продаж продукції, а й уклала по кілька протоколів намірів щодо співробітництва з партнерами, як українськими, так і іноземними. Скажімо, науково-навчально-виробнича асоціація «Медицина і технологія» з Харкова ще в ході підготовки експозиції уклала договорів на поставку обладнання більш як на 500 мільйонів карбованців, а в перші два виставочні дні подвоїла ці цифри. До речі, «Медицина і технологія» — одна з небагатьох українських фірм, яка впевнено вийшла зі своїми товарами на світовий ринок. Для прикладу: сьогодні понад 60 клінік з Латинської Америки є клієнтами харків'ян. Радує, що асоціація «бере» не дешевизною продукції, а її якістю й надійністю.

Приємно вразило нас і те (виставка це підтвердила), що не лише іноземні фірми здатні виробляти конкурентоспроможну медичну апаратуру й препарати. Голова оргкомітету одного із семінарів виставки директор Київського НДІ серцево-судинної хірургії професор Геннадій Книшов у розмові зі мною зізнався, що раніше не міг і подумати, що наші фірми здатні на такі серйозні розробки, як, наприклад, зшивні матеріали, атравматичні голки та інші види продукції Інституту матеріалознавства АН України. Ці прилади не тільки не поступаються західним аналогам, а й багато в чому випереджають їх. Це стосується і ціни, адже на сьогодні це дуже принципово, і якості, строків постачання, надійності й простоти обслуговування. Виявляється, наш найбільший нині недолік — це брак інформації про все те нове, над чим працюють вітчизняні медичні підприємства. Сподіваюся, зваживши на це, Міністерство охорони здоров'я, Мінчорнобиль, відповідні комісії Верховної Ради найближчим часом приділять вивченню виробничих можливостей українських фірм по забезпеченню населення медпрепаратами та технікою якомога пильнішу увагу. Адже ще перед відкриттям виставки кожен з представників цих державних структур наголошував, що саме виробництво, а не закупівля має бути пріоритетним на даному етапі, оскільки бюджет України необхідного експортного обсягу «не потягне».

Щодо іноземних фірм, які мені хотілося б відзначити, то насамперед згадаю австрійську «Берінгер Мангейм». Її завідуючий експортом в країни СНД та Прибалтики пан Петер Фельх уже першого дня впевнено заявив, що зробить усе, щоб якнайшвидше відкрити представництво фірми в Києві. А продукція «Берінгер Мангейм» реклами не потребує. Той факт, що кожний третій лікар в Європі має в своєму кабінеті прилад «Рефлотрон-4», призначений для експрес-аналізу крові, говорить про все. За допомогою цього унікального апарату за дві-три хвилини в присутності пацієнта можна зробити аналіз крові, який за наших умов у лабораторії роблять за кілька днів. Такий прилад ось уже три роки працює на борту космічної станції «Мир».

Важко переоцінити необхідність «Рефлотрону-4» для України. Він потрібен не лише сільським лікарям і морякам, де немає лабораторій, а й інститутам, клінікам, медикам МВС, військовим, пунктам невідкладної допомоги.

Крім цього апарату «Берінгер Мангейм» має прилади й технології в галузі лікування діабету й інших поширених у всьому світі захворювань.

Взагалі, на мою думку, будь-яка фірма, що експонувалася в нашому залі, заслуговує на увагу. Всі наші гості приїхали в Україну, щоб від щирого серця допомогти нам, розуміючи, що тут сьогодні важко. Отже, всім їм дуже велике за це спасибі.

Поряд із цим хотілося б зазначити й таке: виставка дала можливість нашим медичним закладам не лише купувати товар, а й вибрати його з кількох. Скажімо, стоматологи можуть порівняти обладнання, представлене фірмами «Сіменс», «ІнтерМЕД», «Сабот USA — Україна», порівнявши ціни, а потім робити вибір.

Особливо хотілося б наголосити на тому, що в ході виставки було проведено два семінари. Перший — «Світові стандарти медицини — охороні здоров'я України» — суто медичний, на якому іноземні гості поділилися досвідом роботи з пацієнтами, порадили, в який спосіб Україні швидше і краще виходити з того становища з медичним забезпеченням, в якому вона опинилася. Другий семінар — «Моніторинг виробничого та навколишнього середовища та профілактичні засоби» був присвячений сучасним методам захисту довкілля, що після Чорнобильської катастрофи має надзвичайно важливе значення.

Більшість експонентів уже в перші дні роботи заявили, що готові взяти участь у наступній такій виставці і попросили нас знову взятися за її влаштування. Щоправда, коли до «Охорони здоров'я-92» ми готувалися лише з березня, то цього разу в нас буде майже рік. Сподіваюся, що до наступної виставки підготуємося значно ретельніше і разом з медиками усіх наших систем (якщо вони висловлять таке бажання й подадуть пропозиції) вимогливіше зробимо відбір фірм-експонентів, проведемо експертний аналіз того, що вони запропонують до експозиції, ширше поінформуємо про подію українську громадськість, не забудемо про такі речі, як реактиви, медичний посуд, що такий необхідний сьогодні лікарням, іншим закладам, і про який усі забули, готуючи цьогорічну виставку.

Валентин СОКОЛОВСЬКИЙ,
директор експоцентру фірми «ЗовнішЕкспоБізнес».

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Коса на камінь

«ЗА НИМИ — МАЙБУТНЄ,

АЛЕ ДО НЬОГО ЩЕ ТРЕБА ДОЖИТИ...»

Так охарактеризував представник Президента у Фастівському районі Петро Онищенко ситуацію, що склалася навколо місцевого молокозаводу, викупленого трудовим колективом у колективну власність

— Сьогодні мене звинувачують у тому, що я порушив закон, і змушують відмінити рішення виконкому районної Ради, прийняте більш як рік тому,— розповідає Петро Сергійович.— Обласне об'єднання, яке з самого початку було проти, звернулося до Арбітражного суду. І суд нещодавно відмінив рішення виконкому, як таке, що не відповідає нинішнім законам. Справді, тоді ми діяли на основі союзного законодавства, бо нашого ще просто не було! Тож сьогодні не лишень закони, а й держава, і ми з вами, і ситуація зовсім інші. То невже все, що тоді робилося,— незаконне?

А починалося все «на зорі перебудови» — в 1987 році, з приходом на завод нового директора Василя Кулінича. Василь Макарович став директором після двадцяти років «дисидентства».

— Я був стійким ідеологом комуністичної партії, головою одного з кращих в області господарств, депутатом обласної Ради,— згадує Василь Кулінич.— Але вже десь в середині сімдесятих почав розуміти, що щось воно не те. І коли спробував висловити свою думку й робити так, як думав, то мене виключили з партії й мало не судили. Два роки тяглося слідство...

До мене на цьому молокозаводі було більш як десять директорів. Зарплата мізерна. Працювали за те, що вкрадуть — такий оригінальний «госпрозрахунок» діяв. Недостача по сметані — понад 500 тонн, це близько двох тисяч тонн молока! Із 180 працюючих за штатним розписом залишилося 87 чоловік. Таке директорство тоді було мірою покарання.

Та з приходом нового директора справа пішла. Зросла зарплата, почали приходити люди. І вже через рік колектив вирішує взяти завод в оренду. Разом з усіма «схвалюючи й підтримуючи» впровадження нових форм господарювання, обласне об'єднання молокопереробних заводів погоджується віддати молокозавод в оренду колективу. Тож після півроку волокіти і аудієнцій в тодішнього міністра сільського господарства Олександра Ткаченка винесено вердикт: «Дозволити як експеримент». Та «експеримент» видався настільки вдалим, що через півтора року колективні збори вирішують викупити завод у власність. Тут то й спохватилася управлінська братія: сьогодні один завод вийде з-під «мудрого» керівництва, а завтра й решта 26 розбіжиться. Чим тоді керувати? Тож вирішили стояти на смерть, але нізащо не віддавати завод колективу.

І знову нескладно вийшло. Бо юридичне оформлення оренди свого часу було віддане на відкуп місцевій владі, і подальшу долю заводу й колективу вже вирішував райвиконком, не потребуючи згоди керівництва об'єднання. З того часу й почалося.

— На заході це — бізнес, а в нас навпаки. Психологія людей така: хоч сам нічого не роблю, але й іншому не дам працювати,— розповідає представник Президента.— Коли одні збитки були, то ніхто не думав, як їм допомогти. Завозили туди все, що попало — сметана в бідонах вибухала... А тепер, коли все нормально, в деяких керівників з'являються запитання: «А де він гроші бере? А давайте прибутки заводу поділимо». Якщо я підтримую цей колектив, то й мене вже почали звинувачувати в пресі: і у власній зацікавленості, і в близьких стосунках з Василем Кулiничем. Та я не його, а справу обстоюю. Бо якби на кожному підприємстві був такий порядок і таке бажання працювати, то навіть за нинішнього економічного спаду ми б набагато краще жили.

Якщо перепадає навіть представникові Президента в районі, то можна собі уявити, скільки дістається самому Василю Кулiничу. Більш як рік тягнеться історія з купленим торік у військовослужбовця Вознюка автобусом.

— На той час ми його купували за дуже пристойну ціну — 200 тисяч карбованців, але натрапили на нечесну, непорядну людину,— розповідає Василь Макарович.— І підтримують Вознюка чомусь і районний прокурор, і обласна прокуратура, а може, й далі. Мене ж звинувачують, що я купив собі автобуса, хоча є рішення зборів колективу й інші документи. От дивина: у нас кожен папірець перевіряють, а спитати, звідки у прапорщика автобус, нікому й на думку не спало!

У якій правовій державі таке можливе? На дорозі зупинити автобус, силоміць витягти водія, побити його і до ранку протримати в камері, не повідомивши нікого!? Вранці випустили того хлопчину, без жодного пояснення і дали йому ніким не підписаний документ на арешт автобуса, сказали віддати директорові. Що це — неповага, знущання, беззаконня?

А тим часом прокурор району В. Петрук та обласна прокуратура звертаються з листом до районної Ради, вимагаючи дати згоду на притягнення до кримінальної відповідальності депутата райради Василя Кулінича.

— Ми одразу ж відповіли, що це не так робиться,— каже голова районної Ради Володимир Ступак.— У нас є постійні комісії, які мають у всьому розібратися й дати офіційну відповідь. На сьогодні відповідь є: підстав для притягнення депутата Кулінича до кримінальної відповідальності ми не бачимо.

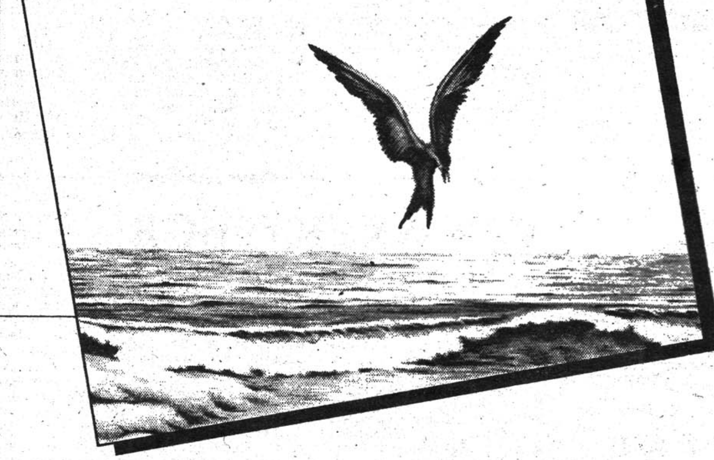
Сподіваємось, якщо не обласна, то республіканська прокуратура врешті решт і якось вирішать справу, що явно затягнулася. Бо Василеві Кулiничу і його людям, їй-Богу, не до того. На базі підприємства створено акціонерне товариство «Господар», і планів та задумів у його голови дуже багато.

— Оце хочу в Англію поїхати,— ділиться задумами Василь Макарович.— Може, спільне підприємство створимо. Є в нас ідея створити таку фірму, яка б і виробляла молоко, і переробляла його, і сама реалізувала. Ми готові, для експерименту, взяти найвідсталіше господарство до себе в товариство і через рік подивимось, що з того вийде. Хочемо мати свою мережу магазинів. Що це дасть? Найперше — молоко буде наполовину дешевше, бо відпадуть усі «накрутки» і торгівлі, й інших організацій. Нам кажуть, що всі ці «накрутки» йдуть у місцевий бюджет. Але кому потрібен такий бюджет за рахунок тих же людей? Навіщо дурити самих себе? Адже потрібно тільки трохи поміркувати — і бажання працювати, і все інше стане на свої місця. Та далеко не всім цього хочеться...

Юрій НЕСТЕРЯК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Київська область.

ВАШИ ВОЗМОЖНОСТИ БЕЗГРАНИЧНЫ

WESCOM, inc.

КОМПЬЮТЕРНЫЕ СИСТЕМЫ:

Рабочие станции.

Сетевые комплексы под ключ.

Многопользовательские системы на базе ОС UNIX.

Профессиональные издательские системы.

Системы автоматизированного проектирования.

310046, Харьков, ул.Пожарского 2/10
тел. (0572) 94·76·01, 95·96·74, 93·40·75, 94·16·58
факс (0572) 94·35·73, 94·16·58

Фирма WESCOM занимаемся инжинирингом, поставками и установкой сложных компьютерных систем.
В каталогах фирмысвыше 1500 наименований, что позволит Вам выбрать оптимальное аппаратное и программное обеспечение для решения Ваших задач. Тестирование, доставка и монтаж оборудования занимают от 1 до 3 недель и бесплатны для Заказчика.

АСОЦІАЦІЯ СПРИЯННЯ ОСВІТІ, СПІВРОБІТНИЦТВУ І ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОМУ РОЗВИТКУ (м. ТУЛУЗА, ФРАНЦІЯ), ВИЩА ШКОЛА ПІДПРИЄМНИЦТВА ПРИ КИЇВСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

оголошують конкурсний відбір слухачів для підготовки менеджерів по західноєвропейській програмі.

Вимоги до кандидатів: це теперішні чи потенційні керівники підприємств та їх підрозділів, підприємці з різних галузей економіки України, наявність вищої освіти (бажано), досвіду практичної діяльності й готовність до освоєння або поглиблення знань французької мови.

Підготовка здійснюється у 3 етапи:

1-й — підготовка з французької мови з 2 січня по 14 березня 1993 р. самостійно або у вечірній час 5—6 разів на тиждень при філіалах «Альянс Францез» (безплатно), що є в Києві, Харкові, Дніпропетровську, Львові, Одесі та Севастополі. З 15 по 30 березня інтенсивна 100-годинна підготовка з французької ділової мови в Києві, тестування мовних знань.

2-й — квітень, травень, червень, липень, вересень 1993 р. щомісяця по 2 тижні занять з дисциплін менеджменту. Заняття проводяться французькими спеціалістами в м. Києві французькою мовою.

3-й — двохмісячне стажування з 15 жовтня по 15 грудня 1993 р. на французьких підприємствах, підібраних відповідно до профілю діяльності підприємств стажерів і таких, що мають інтерес до розвитку взаємовигідних зв'язків з Україною. Всі витрати на стажування бере на себе французька сторона.

Навчання завершується захистом випускної роботи та врученням міжнародного диплому.

Навчання з 15 березня по 1 жовтня 1993 р. платне.

Плата за навчання вноситься поетапно: 1-й етап — 19 500 карбованців. 2-й етап — 4 400 карбованців з урахуванням цін і тарифів за станом на 20 листопада 1992 р.

Слухачі також оплачують дорогу (автобусом) до Франції й назад, оформлення закордонних паспортів.

Документи — направлення підприємства або особиста заява із зазначенням підприємства, посади кандидата, стажу роботи, року народження, адресою й телефоном, ступеня знання французької мови чи готовності її вивчати на вказаних умовах — подаються на адресу Вищої школи підприємництва **до 11 грудня 1992 р.**

Відбір слухачів (з участю французької сторони) проводиться у формі знайомства з направленнями (заявами) в особистій присутності за викликом кандидатів **21 грудня 1992 р. з 10.00 до 18.00 у приміщенні ВШП. В разі позитивного рішення зі слухачами укладається контракт.**

Наша адреса: 252057, м. Київ, Брест-Литовський проспект, 54/1. Факс (044) 446-43-29; 226-25-73. Телефони: 441-20-66; 446-43-29.

Український промисловий автошиноремонтний концерн «Укрпромавтошинремонт»

ПРОПОНУЄ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ:

1. Нові автомобілі ГАЗ-33-07 з ізотермічними, промтоварними, хлібними кузовами.
2. Кузови-фургони ізотермічні, промтоварні, меблеві на автомобілі ГАЗ-52, 53, ЗІЛ, КамАЗ.
3. Причепи самосвальні для автомобілів КамАЗ, КрАЗ, поворотні кільця до причепів ГКБ-817, ГКБ-8350.
4. Контейнери універсальні вантажопідйомністю 0,625 т, 3 т, 5 т, автопавільйони всіх розмірів.
5. Підйомники та мийки для автобусів, легкових і вантажних автомобілів, верстати слюсарні та інше гаражне обладнання.
6. Гальмівні барабани для автобусів ІКАРУС, ЛАЗ, ЛІАЗ.
7. Плитку чавунну для підлоги.

ЗДІЙСНЮЄ:

1. Капітальний ремонт легкових автомобілів ГАЗ-24, «Москвич»-2715, вантажних автомобілів, автобусів, причепів до вантажних автомобілів, агрегатів та електрообладнання до автомобілів, автобусів усіх марок;
2. Прийом шин на відновлювальний ремонт до легкових і вантажних автомобілів, автобусів і тролейбусів у необмеженій кількості.

ПРИЙМАЮТЬСЯ заявки на виготовлення та ремонт зазначеної продукції на 1993 рік.

КУПУЄ:

пиломатеріали хвойних порід;
цинк, сплав ЦАМ;
дріт звичайної якості;
карбід кальцію, електроди Ø 3—4 мм;
поліетилен;
поліетилен високого тиску низької щільності;
полістирол (блочний, ударостійний);
бензин, дизпаливо, мазут топковий, бензин «Калоша»;
сульфамід, альтакс, амінову кислоту, білила цинкові.

Наша адреса: м. Київ, 252151, вул. Молодогвардійська, 7-б.

Телефони: 277-60-03, 277-30-68, 277-82-46.

FINCO

Финансовая компания «ФИНКО»

(Российская Федерация, Москва) предоставляет украинским организациям и фирмам краткосрочные беспроцентные валютные кредиты под гарантийный рублёвый депозит. Депозит вносится на банковский счёт в Киеве.

Телефон представителя в Киеве: (044) 432-84-83.

Експрес-інформація

НА ДООПРАЦЮВАННЯ

направив парламент Росії проект відповідної постанови, заслухавши доповідь виконуючого обов'язки глави уряду Росії Є. Гайдара про нову антикризову програму.

Схоже, що за три дні до відкриття сьомого з'їзду народних депутатів Російської Федерації парламентарії не бажають вирішувати долю уряду.

ПОРОЗУМІЛИСЯ

Додержувати умов торгорічних мирних договорів й угоди про припинення вогню, підписаної вчора в ангольському місті Намібе, домовилися уряд цієї країни і опозиційний рух УНІТА. Сторони також ухвалили рішення звернутися до ООН із проханням продовжити термін перебування в Анголі спостерігачів Об'єднаних Націй.

ТЕПЕР СПРАВА ЗА «ТЕХНІКОЮ»

Про свою готовність переглянути терміни виплат зовнішнього боргу СРСР оголосив «Паризький клуб». Директор Державного казначейства Франції Тріше заявив про це після завершення переговорів між членами «Паризького клубу» і російською делегацією.

Віце-прем'єр-міністр Росії О. Шохін повідомив, що представники обох сторін зустрінуться знову в столиці Франції в найближчі два тижні.

У РОБОЧУ ПОЇЗДКУ

до Білорусі й Латвії вирушила урядова делегація Азербайджану. Учора вона прибула до Мінська. Під час відвідин цих колишніх республік СРСР передбачено підписати міжурядові документи економічного характеру. Про це повідомила глава делегації перший віце-прем'єр Азербайджану В. Ахмедова.

А В НИХ СВОЇ ПРОБЛЕМИ

Зустріч міністрів нафтової промисловості Організації країн— експортерів нафти (ОПЕК) розпочалася вчора у Відні. Її мета — вивести з безвиході переговори про стабілізацію цін на нафту. Адже досі країни — члени ОПЕК не дійшли згоди щодо верхньої межі загальних обсягів виробництва цієї сировини і квот нафтовидобування для окремих членів організації. Якщо ці обсяги не будуть скорочені, вважають спеціалісти, то „чорне золото» на світовому ринку може різко подешевшати.

ТРЕБА ВИЗНАЧИТИСЯ

Сесію парламенту Північної Осетії скликано вчора у Владикавказі. Депутати обговорять виконання надзвичайного стану в республіці, а також питання про продовження його дії.

ПОСЕРЕДНИЦЬКА МІСІЯ ТРИВАЄ

Єдиний реальний партнер Ізраїлю в близькосхідному мирному процесі — Організація визволення Палестини (ОВП). Про це заявив Президент Франції Ф. Міттеран під час перебування в Єрусалимі. Він також закликав палестинців погодитися на поетапний підхід до врегулювання становища на Близькому Сході. Втім, питання, з ким вести переговори, зазначив французький Президент, має розв'язувати уряд Ізраїлю.

Учора Ф. Міттеран вилетів до Йорданії для переговорів з королем цієї країни Хусейном.

УЖЕ ВДРУГЕ

вирушила до боснійського мусульманського міста Серебрениця автоколона ООН з вантажем гуманітарної допомоги. Перший раз їй не вдалося потрапити до міста через протидію боснійських сербів.

Тим часом у Бонні канцлер ФРН Г. Коль заявив прем'єр-міністру Союзної Республіки Югославія М. Панічу, що Німеччина покладає відповідальність за війну у Боснії і Герцеговині та порушення прав людини в колишніх югославських республіках на сербських лідерів.

ЗАКЛИКІВ НЕ БРАКУЄ

Терміново припинити громадянську війну закликала всі політичні партії, рухи, об'єднання і громадян Таджикистану Верховна Рада республіки.

Парламент вважає, що до врегулювання ситуації в Таджикистані треба ввести мораторій на мітинги, демонстрації, пікетування, страйки, голодовки як засоби політичного тиску.

ПРИВАТИЗАЦІЇ — ЗЕЛЕНЕ СВІТЛО

Якщо темпи приватизації державного сектора економіки залишаться на нинішньому рівні, то через два або три роки він зменшиться у Польщі вдвічі. Це основний висновок з «Доповіді про хід приватизації», який ухвалив і рекомендував для розгляду урядом Економічний комітет Ради міністрів Польщі.

У 1990—1992 роках приватизацією охоплено 2100 державних підприємств, що становить майже чверть їх загальної кількості, а також 20 відсотків комунальної власності, підрахували автори доповіді. Процес роздержавлення завершено в 642 підприємствах Польщі.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

Подія тижня: коментар спецкора відділу зарубіжної інформації

«МОРСЬКИЙ ДОЗОР» ЗАСТУПИВ НА ВАРТУ

Цього тижня санкції світового співтовариства, які мають сприяти припиненню конфлікту в колишній Югославії, набули жорсткішого характеру. Військові кораблі НАТО та Західноєвропейського союзу (ЗЄС) розпочали операцію під кодовою назвою «Морський дозор», взявши під суворий контроль Адріатичне море з правом затримувати та перевіряти всі судна, які прямують до югославських портів.

У разі виявлення на них вантажів, ще у травні заборонених ООН для ввезення в Союзну Республіку Югославію, військові моряки НАТО-ЗЄС мають припиняти їх подальше переправлення до місць призначення. До того ж остання резолюція Ради Безпеки ООН про посилення контролю за здійсненням ембарго щодо СРЮ передбачає не лише морську блокаду. Після її прийняття спорожніли транзитні автостради Сербії, по яких ішли вантажі до Туреччини, Греції, Македонії, Боснії і Герцеговини. Пильніший контроль за судноплавством на Дунаї ввели румунські та болгарські власті. Тепер заборонено навіть транзит нафти і нафтопродуктів, вугілля, металів, енергетичного устаткування, інших стратегічних товарів через Сербію і Чорногорію. Інформація про те, що саме транзитні вантажі часто були здобиччю сербів, стала одніею з підстав для введення такої заборони.

Санкції проти Сербії і Чорногорії іноді порівнюють з економічною блокадою, яку свого часу запровадили проти Іраку. Що ж, певна схожість справді є. Але згадаймо, що в розв'язанні іраккувейтського конфлікту вирішальну роль зіграли не санкції, а рішуче військове втручання сил антиіракської коаліції. Тому, напевно, небезпідставною є точка зору деяких спостерігачів, що концентрація військово-морських сил Заходу в Адріатичному морі пов'язана не стільки зі встановленням економічної блокади, скільки з посиленням військового тиску на СРЮ. В той час, коли офіційні представники НАТО і ЗЄС спростовують такі твердження, в Адріатиці вже з'явився американський авіаносець «Джон Кеннеді». А це вже, як то кажуть, «важка артилерія».

Крім того, варто згадати, що політичні зусилля в Югославії поки що ніяких істотних результатів не дали, якщо не брати до уваги численні угоди про припинення вогню, що постійно порушуються. Передбачення багатьох аналітиків щодо згортання бойових дій між ворогуючими сторонами на зимовий період не справджуються. У колишніх республіках СФРЮ не припиняються, а в деяких місцях навіть розростаються «етнічні чистки». А якщо говорити про миротворчі сили ООН, то складається враження, що сьогодні вони виконують роль простих спостерігачів подальшого розпалювання війни...

Отже, варіантів розвитку подій у югославському конфлікті може бути багато. Візьмемо один — широке міжнародне втручання. Хоча про його неможливість й говорять керівники більшості європейських держав та США, однак є й явні прихильники такого сценарію, зокрема член Північноатлантичного союзу Туреччина. Тому, враховуючи концентрацію сил НАТО і ЗЄС у регіоні, інші чинники, зовсім відкидати силовий варіант рано.

Олексій ЄВСІКОВ.

Німецький калейдоскоп

● «Без домен немає майбутнього» — під таким лозунгом пройшли демонстрація і мітинг металургів Бремена. Шість тисяч робітників вимагали відмінити заплановане скорочення виробництва, яке автоматично спричинить хвилю звільнень. Можливі переміни є наслідком зростаючої конкуренції з боку інших металургійних велетнів ФРН, а також транснаціональних концернів. Учасники акції протесту сформували депутацію, яка відбула у Бонн для переговорів. Промовці на мітингу наголошували, що коли федеральний і земельний уряди не знайдуть позитивного рішення, на вулиці вийде все місто. Це може цілком статись, оскільки металургійна промисловість є провідною для Бремена і від її стану багато в чому залежить розвиток інфраструктури цього регіону.

● Хто ви, доктор Хонеккер? Таке запитання несподівано постало на судовому процесі над керівниками колишньої НДР. Юристи раптом засумнівалися: а чи справді судять вони Хонеккера? А чи не підмінили його бува у Москві або у чилійському посольстві? Після детального вивчення відбитків пальців судді заспокоїлися: Хонеккер. Зовсім іншу проблему порушив захист. Було оприлюднено результати медичної експертизи, де чітко зазначено, що підсудному залишилося жити до червня 1993 року. «Тепер зрозуміло, — сказав захисник Хонеккера, — що цей процес втратив усякий зміст. Є загроза, що з німецькою грунтовністю людину буде доведено до смерті».

● Одним монархом на землі стало більше. 52-річний бюргер із Мюнхена оголосив себе королем і нарікся Мартіном I після того, як купив невеличкий острівець в Індонезії. З німецькою пунктуальністю новоспечений самодержець почав створювати атрибути влади. Зараз він має навіть власну армію, яка налічує три чоловіка. Казна королівства поповнюється за рахунок туристів. Щоб відвідати острів і провести тут відпочинок, треба платити 5 тисяч марок. Підлеглі Мартіна I задоволені. В кожному разі проблем з харчами у них немає.

Анатолій ФЕДОРІВ.

Бремен.

«Зірки»

В АЗІЇ У МАДОННИ НЕ СКЛАДАЄТЬСЯ

Ми вже двічі писали про те, на які труднощі наражається реалізація відео- і поліграфічної продукції, яку випускає поп-зірка Мадонна. Мова, зокрема, йшла про те, що японська митниця ніяк не могла розв'язати питання: дозволить чи не дозволять розповсюдження в країні фотоальбому «Секс», на знімках в якому Мадонна красується у вельми пікантному вигляді. Та виявилось, що Японія не єдина країна, яка зіткнулася з такою дилемою.

Твір Мадонни, що набув розголосу, тріумфально крокуючи світом, дійшов до Таїланду, внісши чималу плутанину в колись згуртовані лави можновладців.

Як повідомив бангкокський кореспондент агентства АП, таїландська поліція конфіскувала партію в тисячу примірників «Сексу», нелегально передруковану в Таїланді.

Та власті не можуть дійти згоди у питанні про те, чи вважати цю працю співачки за порнографію чи ні.

Виготовлені в піратський спосіб альбоми тим часом неприховано продаються в багатьох магазинах Бангкока. Газета «Нейшн» звертає увагу на нечуваний попит на твір Мадонни, що його «розкуповують так само швидко, як гарячі пиріжки». Більшість покупців — люди до 35 років.

В'ячеслав ТОМИЛІН.

На знімку АФП — ІТАР — ТАРС: А ось так рекламують фотоальбом Мадонни в книжкових магазинах Франції.

2. ЧИЇ КРИЛА БУДУТЬ В УКРАЇНИ

КОРОТКІ НОТАТКИ З ДАЛЕКОЇ ПОДОРОЖІ

БОЇНГГРАД

Сієтл, що розташований на протилежному від Нью-Йорка боці американського континенту, має ще одну назву: Боїнгград. І це небезпідставно: концерн «Боїнг», у якому зайнято 145 тисяч чоловік, для Сієтла є батьком — добувником і мамою-годувальницею. Саме Сієтл з його майже півторамільйонним населенням (з приміською зоною, яку, власне, важко якось виділити) є зіркою компанії, бо тут зосереджено центр світової кооперац. «Боїнга».

Кажуть, компанія ця народилася завдяки інженеру Боїнгу, який 75 років тому був членом американського уряду. Важко нині сказати, який у пана Боїнга виник конфлікт, але він образився на уряд і, не чекаючи відставки, залишив його, заснувавши власне підприємство. І, здається, інженер знайшов непоганий вихід своєму гніву.

У Сієтлі розташоване ли-ше одне підприємство «Боїнга» — складальний цех, площа якого — 40 гектарів. Сюди прибувають комплектуючі із 30 країн світу. 15 тисяч постачальників забезпечують ці супермашини деталями і вузлами. Причому поставки здійснюються строго за графіком, розписаним погодинно. Запитала у супроводжуючого, чи бувають зриви поставок. Він відповів, що за останніх 30 років, відколи тут працює, не пригадує такого випадку, хоч теоретично це можливо.

— А коли б таке сталося, — наполягала я,— то які економічні санкції застосували б до такого постачальника?

Службовець стенув плечима:

— Фірма відмовилася б від його послуг. А це вже, знаєте, репутація...

Відповідальна за зв'язки з пресою Кірсті Дінн «розшифрувала»:

— Що ви, тоді б тисячі людей залишилися без роботи...

Отакий, виявляється, існує страх...

Важко розказати про це фантастичне видовище — складання «Боїнгів». Адже в цеху одночасно знаходяться в роботі сотні лайнерів. А між тим велетенський цех швидше нагадує музей авіатехніки, ніж виробничий майданчик, — сяюча підлога, білі сорочки у службовців, світлі тениски у робітників, дезодороване повітря. Ані гуркоту, ані диму, ані метушні, ані засмальцьованих комбінезонів. Запитала про заробітки. Від 20 до 50 тисяч доларів — річна зарплата в цьому цеху. Звичайно, залежить вона від кваліфікації. Але, пояснили мені, за 20 тисяч доларів в Америці можна жити безбідно, а за 50 тисяч навіть дуже непогано.

По шість тисяч літаків виходить з цього цеху щороку і розлітаються на всі континенти. Чи не найходовіший товар — «Боїнг-737-400». Економічний, бо має простотаки ідеальні показники витрати палива на пасажиро-кілометр: одна миля коштує всього 9 центів.

Запитала у віце-президента «Боїнга» по збуту в Європі Борга Боскова, що для компанії означає угода з «Авіалініями України». Адже закуплено всього шість літаків —дещиця для такого гіганта.

— Як правило, нові компанії починають з одного літака, а вже за три-п'ять років купують їх, скажімо, 15. Ми розглядаємо Україну як надзвичайно важливого партнера. Сьогодні вранці на всіх картосхемах «Боїнга» з'явилася ще одна нова точка — Київ. Це означає, що ми прийняли «Авіалінії України» в свою сім'ю.

Я певен, що співробітництво лише починається, бо якщо Україна закупила товар у США, то США повинні щось купити в Україні. Хоч це і бізнес, але він дуже зближує людей. Я, приміром, у захопленні від українських пілотів, які стажувалися у «Боїнгу». Справжні професіонали, доброзичливі, контактні люди. Вони надзвичайно швидко опанували новий для них тип літака. Певен, що й з «Боїнгом-777» вони теж справляться,— лукаво сміється віцепрезидент.

Це жарт, але не без натяку. Борг Босков знає, що ми вже побували у салоні відтвореного у моделі літака «Боїнг-777» — цій справжній мрії конструкторів і розробників вартістю 170 мільйонів доларів, який братиме на борт 315 пасажирів і здатен долати без посадки майже 12 тисяч кілометрів. Тут, здається, зібрано все, що придумали люди в галузі літакобудування. І хоч машина з'явиться лише наступного року, за неї вже внесли гроші 70 покупців, по-нашому — зробили передоплату, що для американців — річ нечувана.

Що ж, може, Борг Босков виявиться добрим провидцем?

Валентина ПИСАНСЬКА.

Київ — Сієтл — Київ.

НА ЗНІМКАХ: цех, де народжуються «Боїнги»; віце-президент компанії «Боїнг» Борг Босков.

(Далі буде).

(Продовження. Початок читайте в «ГУ» за 27 листопада 1992 року).

Власкори повідомляють

Кишинів

НОВИЙ ЧИКАТИЛО У ПРИДНІСТРОВ'Ї

Працівники МВС України та Служби безпеки Придністров'я затримали Віктора Кочергу, 24-річного уродженця Чернігівської області. Воював добровольцем у Придністров'ї, потім, прихопивши автомат, утік. Зброю продав за 30 тисяч і зайнявся грабунками. Адреси нових «бойових дій» — Біла Церква, Астрахань, Бендери. На його рахунку 13 убитих, серед них дві сім'ї з трьох та чотирьох чоловік, шестирічна дитина. Кочергу схопили в Тирасполі. Відстрілюючись, убив кількох українських міліціонерів і працівників Служби безпеки Придністров'я.

Світлана ЧАЛА.

Вільнюс

ЛАНДСБЕРГІСУ ДЯКУЮТЬ, А ВИБИРАЮТЬ БРАЗАУСКАСА

Відбулося перше засідання сейму Литовської Республіки. Після прийняття присяги депутати заслухали декілька виступів, в яких висловлювалася подяка В. Ландсбергісу за його плідну працю на посту Голови ВР Литви. Втім один з промовців констатував, що «і в житті історичних особистостей трапляються трагедії».

На посаду голови сейму було запропоновано дві кандидатури: голови Демократичної партії праці А Бразаускаса і голови Соціал-демократичної партії А. Сакаласа. У коротких виступах обидва претенденти виклали свої погляди на політику і економіку, відповіли на запитання депутатів. В результаті таємного голосування головою сейму обрано А. Бразаускаса. Згідно з чинною Конституцією Литовської Республіки він тимчасово (до моменту обрання Президента) виконуватиме обов'язки Президента Литви. Обов'язки голови сейму на цей період переходять до віце-голови сейму Чесловаса Юршенаса, який також представляє ДППЛ.

Микола СТАНОВИЧ.

Мінськ

І ТУРКИ ПОМИЛЯЮТЬСЯ...

Згідно з договором турецька фірма «Енка» будує житло для військовослужбовців, які повертаються до Білорусі з Німеччини. І ось перші будинки здано в Борисові й Слонімі. Проте радості від новосілля у військових було небагато. Виявляється, іноземці теж припускаються помилок у проектах.

Турки не врахували особливостей білоруського клімату і неправильно зробили тепло-технічні розрахунки. Внаслідок цього порушено теплообмін у квартирах. Комісія Верховної Ради республіки провела інспекцію будинків і зробила висновок: виправляти недоліки треба турецькій стороні, хоч би яких валютних вкладів ці роботи коштували. Тепер залишається добиватися від турків усунення недоробок.

Віктор ХОРОШКО.

Бішкек

ЄС — ПАРТНЕР КИРГИЗСТАНУ

Питання розширення відносин між Європейським Співтовариством і Киргизстаном було обговорено в ході офіційного візиту до штаб-квартири ЄС делегації цієї республіки на чолі з державним секретарем Киргизстану Еднаном Карабаєвим.

Делегація передала послання Президента Аскара Акаєва голові Комісії Європейських Співтовариств Жаку Делору. Під час переговорів було обговорено питання, пов'язані з практичною реалізацією прийнятих Європейським Співтовариством рішень про надання Киргизстану кредиту на 32 мільйони екю (близько 40 мільйонів доларів) для закупівлі за рубежем продовольства та медикаментів, про надання безплатної гуманітарної та технічної допомоги. Сторони досягли принципової домовленості про встановлення дипломатичних відносин між Киргизстаном та ЄС, про обмін місіями.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Еврика

НУ Й ЩО, ЩО ПАХНЕ...

Регулярне вживання в їжу звичайного часнику допоможе вам уникнути цукрового діабету, вважають спеціалісти з університету біохімії південноіндійського штату Керала.

Проведені в лабораторіях університету експерименти показали, повідомило агентство ПТІ, що регулярне вживання часнику веде до зниження вмісту цукру в крові. Як відомо, саме перевищення його норми в крові людини викликає це захворювання.

Вчені встановили, що таким ефектом часник володіє завдяки тому, що в його складі є амінокислота, яка містить сірку. Ця хімічна сполука прискорює вироблення інсуліну і збільшує швидкість руху цукру, що міститься в крові, по всьому організму.

Андрій ЧЕРЕПАХІН.

На зв'язку — Софія

«ЧУМАКИ» ЗА ДУНАЄМ

Після ринків Югославії, Угорщини та Польщі українці відкривають для себе задунайські «барахолки», по-турецьки «капи-чарштя». Але перед тим як відправитися до Туреччини, наші люди повинні добряче попрацювати в Болгарії, щоб заробити долари.

У місті Велико-Тирново перед готелем «Етар» автобус ЛАЗ з київськими номерами розвантажувався півгодини. Торби, сумки, пакети з його «черева» перекочовували спочатку на тротуар, а потім — у номери готелю. Сьогодні «чумаки» втомлені виснажливою дорогою, але завтра в спортивних костюмах бадьоро збуватимуть все те, що вдалося сховати від пильного ока українських митників.

Великотирновська «барахолка» розташувалася майже в самому центрі міста — біля парку. Кілька рядів продавців, здебільшого з країн СНД, багато з України. Немало й покупців, хоча день робочий. Що ж вони пропонують? Електро-побутові товари (праски — 250 левів, кавомолки та кавники — по 150), портативні телевізори (1500 левів), автозапчастини, годинники, залізні вироби тощо. Болгари задоволені ринком, бо ціни тут значно нижчі, ніж у магазинах. Задоволена й місцева влада, яка за рахунок «туристів» поповнює свою казну. Адже ринко-місце коштує 10 левів у день. А що ж «чумаки»?

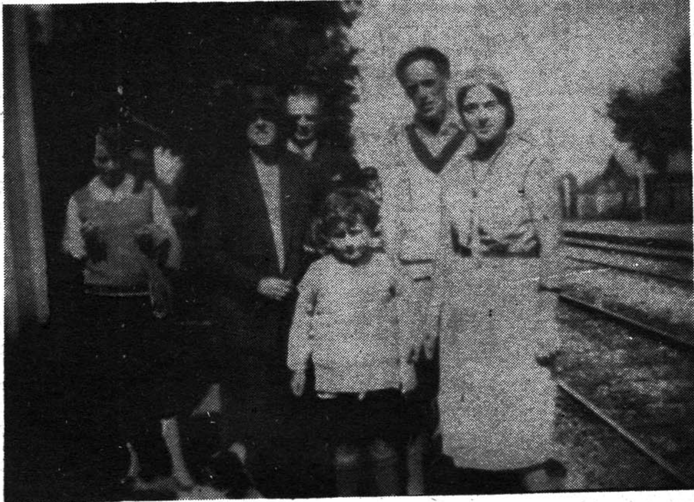
Дві гарненькі кияночки повідомили мені, що «інвестиції» в поїздку окуповуються в кілька разів. Товар вони продали, а леви обмінюють на долари і ввечері відправляються до Туреччини по товар. На запитання, чи їх не турбують рекетири, вони відповіли, що ні. Поки що. Бо ймовірно, що їх автобус по дорозі до Туреччини може зупинити група рідних (українських, російських чи молдовських) рекетирів і зажадати плати за проїзд — 10 «зелених» з пасажира. Такий випадок нещодавно трапився на автотрасі, яка веде до болгаро-турецького кордону. Щоправда, серед «чумаків» були сміливі хлопці, які не побоялися встряти з російськомовними злодіями в рукопашний бій. Розчаровані невдалою акцією, останні пострілом з ракетниці підпалили сидіння автобуса, після чого втекли на «Ладах» з фальшивими номерами.

«Руські» ринки, як їх тут називають, є майже у всіх великих болгарських містах, окрім Софії. У столицю наші «туристи» заїжджають здебільшого в суботу та неділю, бо саме в ці дні тут працює «барахолка». Втім, мені частенько доводиться бачити в одному з софійських переходів жіночку років 35—40, яка по-російськи жваво рекламує свій товар — хустки з великими квітками (50 левів) та дитячі шкарпетки...

Василь ЖУКІВСЬКИЙ.

100-річчя Марини Цвєтаєвої минуло 9 жовтня, але рік Поета, оголошений ЮНЕСКО, триває. Як триває епоха Цвєтаєвої для всіх шанувальників її великої поезії. А поезія взагалі — поняття неперебутнє, без нього наше життя було б дуже бідне. І тому звернення до образу автора, чиї твори пережили роки і пішли у вічність, завжди хвилює. Тим більше, що спогади, які друкуються нижче, належать киянці, дочці видатного українського лікаря Миколи Стражеско — художниці Наталі Стражеско. Їх нещодавно записала в Парижі Алла Скофенко і люб'язно передала редакції.

На знімках: Наталя Стражеско. Портрет роботи художника І. Селезньова (Київ); зустріч О. Ізвольської — зліва направо: Тася Стражеско, О. Ізвольська, В. Туржанський, Мур, С. Ефрон, Аріадна. Літо 1930 року (публікується вперше); записка Цвєтаєвої Наталі Стражеско (публікується вперше).

«ТАКОЇ РОЗУМНОЇ ЖІНКИ Я БІЛЬШЕ НЕ ЗУСТРІЧАЛА»

НАТАЛЯ СТРАЖЕСКО (ТУРЖАНСЬКА) РОЗПОВІДАЄ ПРО МАРИНУ ЦВЄТАЄВУ

СІМНАДЦЯТЬ років прожила Марина Цвєтаєва в еміграції, 14 з них (1925—1939) — у Франції.

Літо 1928 року вона провела на березі Атлантики в курортному містечку Понтайяк, де зібралося тоді чимало її співвітчизників. Там і познайомилася з нею молода художниця з Києва Наталя Стражеско, дочка відомого українського терапевта. Тася (так її всі звали) приїхала до океану із Зинаїдою Туржанською, своєю київською вчителькою музики, з Медона, де в ті роки жила і Цвєтаєва. Зинаїда Туржанська добре її знала, бо дружина її брата В'ячеслава, Олександра Захарівна, дружила з Ефронами ще в Чехії, а в Бельв'ю під Парижем їхні родини навіть мешкали в одній квартирі...

Познайомилися, та зближення не відбулося. І не тільки тому, що Тася за віком була ближче до Аріадни, дочки Марини, але ще й тому, що там було «всіх разом надто багато», як писала Марина Цвєтаєва в листі Тесковій.

Спілкувалися на пляжі, але Марина Іванівна старалася працювати, скориставшись часом, коли її діти Аля та Мур купалися і загоряли. У Наталії Миколаївни і тепер зберігаються маленькі пожовклі фотографії, зроблені на березі океану Мариною. На них — Тася Стражеско поруч з Алею, маленьким Муром, дружиною сина Шаляпіна Марією Вікентіївною та Зинаїдою Костянтинівною Туржанською. Наталя Миколаївна відзначає, що Марина фотографуватися не любила. Часто повторює, що Цвєтаєва не відзначалася вродою, але в неї були «чудові зелені очі і незвичайна летюча хода».

І в Медоні вони не спілкувалися, незважаючи на те, що Тася наймала кімнату в Олександри Захарівни, на ім'я якої натрапляємо в численних листах до Тескової і Колбасиної, «матері хлопчика», «О. З.», однієї з «семи няньок Мура»... Це, очевидно, був період тимчасового відчуження, і Цвєтаєва зрідка заходила до них. Хоча згодом Аріадна писала про неї: «Шуранька, наш такий багаторічний друг»... Аля продовжувала дружити з Леліком — Олегом Туржанським, іноді до них заходив чоловік Марини, Сергій Якович Ефрон.

Літо 1930 року зблизило Наталю Миколаївну з Цвєтаєвою. Тасі необхідно було поправити своє здоров'я після тяжкого захворювання. Батько надіслав гроші з Києва. Сергій Ефрон порадив їй поїхати до санаторію-пансіонату у Верхній Савойї, де він провів багато місяців, лікуючи легені.

Тож улітку 1930 року Тася Стражеско опинилася в Шато д'Арсін поблизу Бонвіля. Прикордонний замок, збудований у XV сторіччі, був давно зруйнований, залишилося одне його крило. Належало воно російському адміралові з дивним прізвищем Фантон де Верайон. Орендував «шато» сибіряк Штранге і утримував там пансіон «санаторного типу». Життя в пансіоні було не по кишені Марині Іванівні з дітьми (за Сергія Ефрона платив Червоний Хрест), і Наталя допомагала шукати до їх приїзду житло поблизу. Знайшли занедбану ферму, куди через фінансові труднощі переселилася й Тася.

Ферма мала форму букви «П». В одному крилі Цвєтаєва займала дві кімнати, точніше, кімнату й кухню, а у Тасі була кімната над сараєм — навпроти. Ферма належала різнику, який іноді приводив худобу на забій, здійснюючи це в сараї під Тасиною кімнатою. Тоді вона йшла звідти на цілий день.

Оскільки ферма стояла далеко від будь-яких поселень, багато ходили пішки заради прогулянок та й за покупками. Хліб можна було купити за три кілометри від ферми, там же була сироварня. Дивилися, як варять сир «Ементаль» і чомусь «російсько-швейцарський». За м'ясом та овочами вирушали на ринок у найближче містечко Ля Рош — пішки, шість кілометрів туди й назад.

Милая Тася!

Спасибо. Жду Вас твердо: нарочно возвращаюсь из города.

Зову и З. А., будем как старики вспоминать высоты и бесстрашия.

Обнимаю, не обманывайте!

МЦ

1/14-го января 1931 г.

Часто ходили разом з Мариною Іванівною, яка дуже любила гірську місцевину, була не тільки чудовим ходаком, але й дуже цікавим співрозмовником. Любила розповідати про себе, про своє особисте життя. Захоплено говорила про Ахматову, Святополка-Мирського та багатьох інших. Наталя Миколаївна запам'ятала її захоплену розповідь про артиста Завадського. А ще говорила, що добра більше бачила від жінок. «З Алею Марина була сувора, а Мура обожнювала». Працювала вона завжди вранці, у той час завершувала переклад на французьку своєї казки-поеми «Молодец». Господарством займатися не любила, та доводилося. Робила все сидячи на підлозі. Казала, що це в неї від бабусі-селянки. Руки у Марини були міцні, у срібних перстенях. Вона любила срібло і не любила золота: «Золото — золотий тілець: для ситих та багатих». Це її слова.

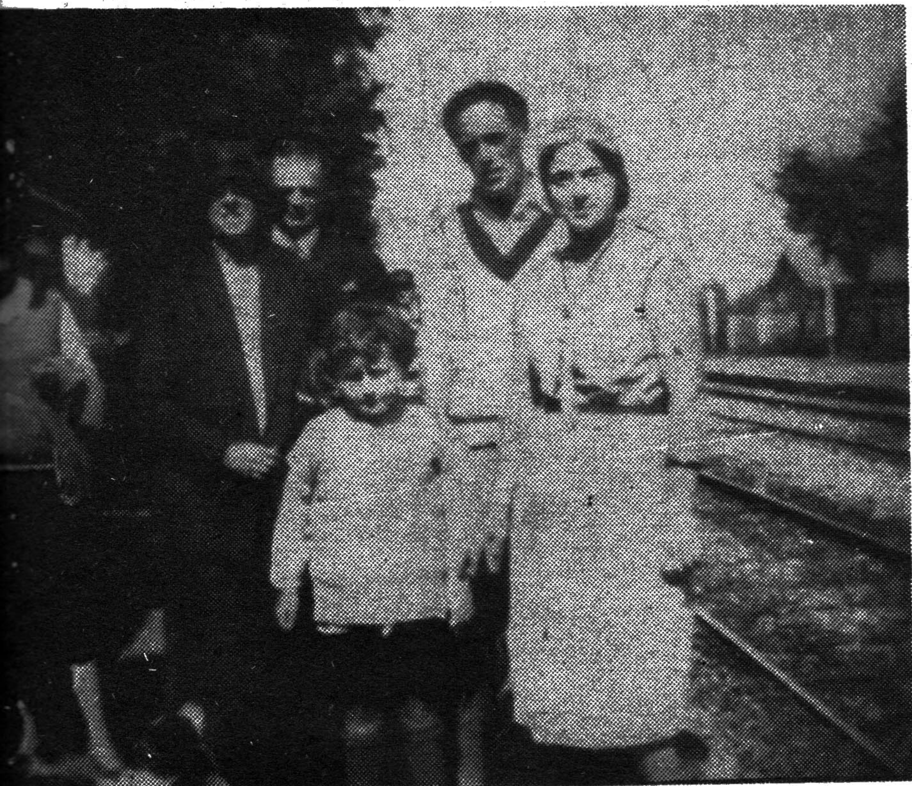
Одягалася Марина Іванівна дуже просто, носила все, але на талії завжди був пасок. «Тонка талія — то її кокетування». Була худорлява і ставна. Як правило, не дивилася у вічі, а ніби спостерігала співрозмовника збоку. Любила робити подарунки. На жаль, не зберігся у Наталі Миколаївни срібний портсигар, подарований Цвєтаєвою — обидві вони були затятими курцями.

Згадує Наталя Миколаївна, як одного разу ввечері знайшла їжачка і, знаючи особливе ставлення Марини Іванівни до тварин, принесла його Марині. А в її кімнаті стояла нерухома старовинна шафа. Їжачок заліз під неї й три дні його не могли витягти звідти, хоч молоко, яке йому ставили, справно пив уночі. Потім його таки зловили.

Яскраво розповідає Наталя Миколаївна, як готували на фермі житло до приїзду письменниці Олени Ізвольської. Обладнали для неї нежиле приміщення — склад для реманенту. Тася і Аля, обидві художниці, пофарбували стіни в синій колір і розмалювали квітами. Зустріч Ізвольської — на фотографії. Серед зустрічаючих, крім трьох Ефронів і Тасі Стражеско, ми бачимо майбутнього чоловіка Наталі Миколаївни — Володимира Костянтиновича Туржанського.

Хто ж така Олена Ізвольська? Чому Цвєтаєва запросила її до себе? Олена Олександрівна Ізвольська — перекладачка і журналістка, котра настроїла проти себе всю еміграцію нашумілою книгою «Сліпі королі».

У січні 1931 року Марина Цвєтаєва писала до Чехії: «Друзей у меня, кроме Е. А. Извольской нет... А Е. А. Извольская выше головы занята переводами и статьями, физически нет времени встречаться, видимся налету,
на-людях».
«Франции, н
(этому всему
я все-таки н
жет потому,
шевно — н
Настоящих д
было, были
дружбы, не
ственный чел
здесь по-на
била, которы
ции по-насто
была. Елена
Извольская,
замуж в Япо
Наталя М
пам'ятає це
тає, як ради
які квіти ку
нок. Виріши
янди не па
червоні. А
дарувала Із
рию од
епіграфо
Елене Але
вольской —
дебный пода
же описано,
збиралася «
у знаменит
домі» в М
Стражеско
ши тільки
івною Турж
Олена О
ла дочкою
кого посла
вона з маті
Карлівною,
Толль, дуж
рівною і до
тру назива
рі» — «У
Тася ла
часто увал
Жили вони
таєва бідув
якось для в
тюаліт Ма
платт
ргарити Ка
Після лі
разом з Ма
у Савойї,
на постійн
нею. Іноді,
справах до
Іванівна за
ленького М
ралися у
Жанни д'А
ні мандр
тому — з
залишена
14 січня 1
Тася! Сп
твердо: нар
из города.
дем как ст
высот и
нима не
Наталя
дружбі з
Яковичем,
зумним, д
на Іванівна
й запальн
всі її люб
хоч і бул
справжню
рині знала
Сергія Як
му та інш
і все ж,
терези Мар
на перева
на всі його
та її вади
розумної
житті не з
У Натал
рігалося
Ефрона, а
шумілого
пов'язаного
са, листи
самісіньки
гій Якови
сказав, що
щатися.
кафе на
мен.
З Мари
не бачила
(Алі) Ефр
стійні віта
сандру
рою Аля
все допи
приїде Та
поїздка на
і залишил
мрією.
Ал
Париж

…таля Стражеско. Портрет робо… Селезньова (Київ); зустріч … — зліва направо: Тася Стра… …льська, В. Туржанський, Мур, С. Ефрон, Аріадна. Літо 1930 року (публікується вперше); записка Цвєтаєвої Наталі Стражеско (публікується вперше).

…умної жінки … зустрічала»

…ко (Туржанська) … Марину Цвєтаєву

…де Верайон. …ато» сибіряк …утримував там …орного типу». …оні було не по … Іванівні з ді… …я Ефрона пла… …Хрест), і Ната… … шукати до їх … поблизу. Зна…ми. Хліб можна було купити за три кілометри від ферми, там же була сироварня. Дивилися, як варять сир «Ементаль» і чомусь «російсько-швейцарський». За м'ясом та овочами вирушали на ринок у найближче містечко Ля Рош — пішки, шість кілометрів туди й назад.

…у ферму, куди …ві труднощі пе… …Тася. …а форму букви …у крилі Цвєта… …ві кімнати, то… …й кухню, а у …ната над сара… …и. Ферма нале… …, який іноді …бу на забій, … в сараї під …атою. Тоді во… … на цілий день. …ерма стояла да… …яких поселень, … пішки заради … й за покупками…

Часто ходили разом з Мариною Іванівною, яка дуже любила гірську місцевину, була не тільки чудовим ходаком, але й дуже цікавим співрозмовником. Любила розповідати про себе, про своє особисте життя. Захоплено говорила про Ахматову, Святополка-Мирського та багатьох інших. Наталя Миколаївна запам'ятала її захоплену розповідь про артиста Завадського. А ще говорила, що добра більше бачила від жінок. «З Алею Марина була сувора, а Мура обожнювала». Працювала вона завжди вранці, у той час завершувала переклад на французьку своєї казки-поеми «Молодец». Господарством займатися не любила, та доводилося. Робила все сидячи на підлозі. Казала, що це в неї від бабусі-селянки. Руки у Марини були міцні, у срібних перстенях. Вона любила срібло і не любила золота: «Золото — золотий тілець: для ситих та багатих». Це її слова.

Одягалася Марина Іванівна дуже просто, носила все, але на талії завжди був пасок. «Тонка талія — то її кокетування». Була худорлява і ставна. Як правило, не дивилася у вічі, а ніби спостерігала співрозмовника збоку. Любила робити подарунки. На жаль, не зберігся у Наталі Миколаївни срібний портсигар, подарований Цвєтаєвою — обидві вони були затятими курцями.

Згадує Наталя Миколаївна, як одного разу ввечері знайшла їжачка і, знаючи особливе ставлення Марини Іванівни до тварин, принесла його Марині. А в її кімнаті стояла нерухома старовинна шафа. Їжачок заліз під неї й три дні його не могли витягти звідти, хоч молоко, яке йому ставили, справно пив уночі. Потім його таки зловили.

Яскраво розповідає Наталя Миколаївна, як готували на фермі житло до приїзду письменниці Олени Ізвольської. Обладнали для неї нежиле приміщення — склад для реманенту. Тася і Аля, обидві художниці, пофарбували стіни в синій колір і розмалювали квітами. Зустріч Ізвольської — на фотографії. Серед зустрічаючих, крім трьох Ефронів і Тасі Стражеско, ми бачимо майбутнього чоловіка Наталі Миколаївни — Володимира Костянтиновича Туржанського.

Хто ж така Олена Ізвольська? Чому Цвєтаєва запросила її до себе? Олена Олександрівна Ізвольська — перекладачка і журналістка, котра настроїла проти себе всю еміграцію нашумілою книгою «Сліпі королі».

У січні 1931 року Марина Цвєтаєва писала до Чехії: «Друзей у меня, кроме Е. А. Извольськой, нет... А Е. А. Извольская выше головы занята переводами и статьями, физически нет времени встречаться, видимся налету, на-людях». А через рік: «Франции, несмотря на все (этому всему — знаю цену!) я все-таки не полюбила, может потому, что мне ее — душевно — нечем помянуть. Настоящих друзей у меня не было, были кратковременные дружбы, не выжившие. Единственный человек, которого я здесь по-настоящему полюбила, который меня во Франции по-настоящему полюбил, была Елена Александровна Извольская, которая уехала замуж в Японию».

Наталя Миколаївна добре пам'ятає цей від'їзд, пам'ятає, як радилася з Мариною, які квіти купувати у подарунок. Вирішили, що білі троянди не пасують і купили червоні. А ще Цвєтаєва подарувала Ізвольс…й «Историю од… пос…ния» з епіграфо… «Дорогому другу Елене Александровне Извольской — запоздалый свадебный подарок. М. Ц.». Тут же описано, як Ізвольська збиралася «заміж за море» у знаменитому «російському домі» в Медоні, де Тася Стражеско живе й досі, ставши тільки Наталією Миколаївною Туржанською.

Олена Олександрівна була дочкою останнього царського посла у Франції. Жила вона з матір'ю Маргаритою Карлівною, дівоче прізвище Толль, дуже вродливою, чарівною і доброю жінкою, котру називали «Сурір де Парі» — «Усмішка Парижа». Тася …ла її улю…ицею, част…увала у них …удома. Жили вони бідно, але Цвєтаєва бідувала ще більше. І якось для вечора в Домі Мютюаліт… Марині …ешивали платт… …тарих …нь Маргарити Карлівни.

Після літа, проведеного разом з Мариною Цвєтаєвою у Савойї, Наталя Миколаївна постійно спілкувалася з нею. Іноді, виїжджаючи у справах до Парижа, Марина Іванівна залишала свого маленького Мура у Тасі. Збиралися у Ефронів на вулиці Жанни д'Арк, згадуючи літні мандрівки. Свідчення тому — записка Цвєтаєвої, залишена Наталі Миколаївні 14 січня 1931 року: «Милая Тася! Спасибо. Жду вас твердо: нарочно возвращаюсь из города. Зову и Е. А., будем как старики вспоминать высот… и просторы …та. Обнима… не обманы…е!»

Наталя Миколаївна була в дружбі з Алею та Сергієм Яковичем, товариським, розумним, делікатним. Марина Іванівна ж у побуті була й запальною, й різкою, не всі її любили. Однак Тася, хоч і була молода, але справжню «валер» (ціну) Марині знала. Розуміла, що «у Сергія Яковича багато шарму та інших шляхетностей, і все ж, якщо поставити на терези Марину і С. Я., Марина переважить, незважаючи на всі його позитивні якості та її вади». І додала: «Такої розумної жінки я більше в житті не зустрічала».

У Наталі Миколаївни зберігалося кілька листів од Ефрона, але після його нашумілого від'їзду до Росії, пов'язаного із справою Рейса, листи знищила. Перед самісіньким від'їздом Сергій Якович зателефонував і сказав, що їде і хоче попрощатися. Вони зустрілися в кафе на бульварі Сен-Жермен.

З Мариною вона більше не бачилася. Від Аріадни (Алі) Ефрон одержувала постійні вітання через Олександру Туржанську, з котрою Аля листувалася. Вона все допитувалась: коли ж приїде Тася? Втім, для Тасі поїздка на батьківщину так і залишилася нездійсненною мрією.

Алла СКОФЕНКО.

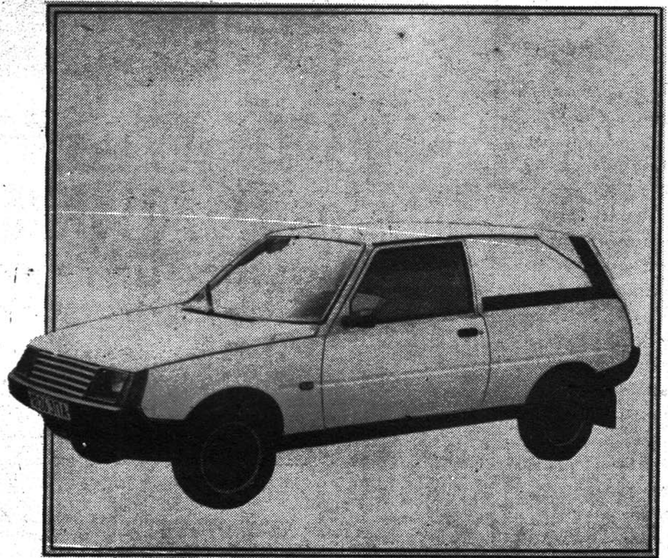
Париж — Київ.

А через рік: мотря на все — знаю цену!) полюбила, мо- то мне ее — ду- ем помянуть. зей у меня не атковременные жившие. Един- ек, которого я ящему полю- меня во Фран- цему полюбил, Александровна торая уехала ю».
олаївна добре від'їзд, пам'я- ся з Мариною, вати у подару- що білі тро- ть і купили Цветаєва по- льсь...й «Исто- ос... ния» з ороткому другу андровне Из- апоздалый сва- к. М. Ц.». Тут к Ізвольська між за море» у «російському оні, де Тася ве й досі, став- алією Микола- ською.
ксандрівна бу- таннього царсь- Франції. Жила Маргаритою воче прізвище вродливою, ча- ою жінкою, ко- «Сурір де Па- шка Парижа». улю... ницею, у них... удома. дно, але Цве- ще більше. І ра в Домі Мю- ні ...ешивали их ...ь Ма- вни.
проведеного ною Цветаєвою таля Миколаїв- пілкувалася з їжджаючи у арижа, Марина шала свого ма- а у Тасі. Зби- онів на вулиці згадуючи літ- и. Свідчення иска Цветаєвої, алі Миколаївні року: «Милая бо. Жду вас о возвращаюсь у и Е. А., бу- ки вспоминать торы ...та. Об- маны... еі» олаївна була в ю та Сергієм варнським, ро- атним. Мари- у побуті була й різною, не Однак Тася, молода, але ер» (ціну) Ма- озуміла, що «у а багато шар- шляхетностей, поставити на і С. Я., Мари- незважаючи озитивні якості додала: «Такої и я більше в ічала».
иколаївни збе- а листів од ісля його на- зду до Росії, справою Рей- щила. Перед д'їздом Сер- телефонував і і хоче попро- зустрілися в варі Сен-Жер-
вона більше Від Аріадни держувала по- через Олек- анську, з кот- увалася. Вона ась: коли ж Втім, для Тасі ьківщину так нездійсненною

КОФЕНКО.
иів.

ЛЕГКОВІ АВТОМОБІЛІ УКРАЇНИ

Міністерство машинобудування, військово-промислового комплексу, конверсії України розробило й здійснює цільову комплексну програму «Легкові автомобілі України особливо малого та середнього класів».

ПРОГРАМА ПЕРЕДБАЧАЄ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИПУСКУ АВТОМОБІЛІВ В УКРАЇНІ В 1992—2000 рр. ДО 550 ТИСЯЧ НА РІК ШЛЯХОМ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВИРОБНИЧОГО ОБ'ЄДНАННЯ «АвтоЗАЗ» І УЧАСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ, ЯКІ МАЮТЬ ВІЛЬНІ ПОТУЖНОСТІ ТА ВІДПОВІДНИЙ ТЕХНІЧНИЙ І ВИРОБНИЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ.

Пропонуємо довготривале співробітництво у виробництві комплектувальних виробів і матеріалів для автомобілів, у тому числі:

— електрообладнання та електроприлади автомобілів: акумулятори, розподільники тощо;

— гумо-технічні вироби: ущільнювачі дверей, шланги, формові вироби тощо;

— підшипники кочення — шарикові, роликові, голчасті;

— скло: триплекс та загартоване.

З питань організації співробітництва запрошуємо керівників або компетентних представників підприємств.

Звертатися за адресою: 330600, м. Запоріжжя, проспект Леніна, 8.

Телефони (0612) 64-46-17, 69-47-09.

Демократичні пристрасті

ГАСЛА

Наш президентський представник якось зібрав активістів і таку мову повів:

— До якої пори можна терпіти оте безладдя з символікою?! Що не вулиця, що не дім — старі застійні гасла та плакати. Є ж відповідне розпорядження... негайно зняти й поновити!

Й от ідеологічні бійці кинулися в бій. А по якімсь часі доповідають:

— Те й те знято, зліквідовано, на тому й тому місці обладнано те й те, а написано отаке...

Один каже:

— З двоповерховим будинком, що на вулиці Ворошилова-Мазепи, заковика: там гасло на предмет світлого майбутнього червоною цеглою на стіні вимуровано.

— Так продати будинок бізнесменам, Петре Яковичу! — розпорядився представник.

— Вони давно на нього оком цілять.

Петро Якович, котрий найстаранніший з адміністративних активістів, натягнувши кашкета, миттю кинувся до дверей, щоб продавати збільшовичену будівлю. Але на порозі раптом зупинився, зняв кашкета й мовив:

— Але ж тее... Дім продамо, а лозунг на ньому все одно залишиться.

— Дідька лисого! — мовив представник. — Ми тих кооператорів за ігнорування національної символіки раз-другий штрафонемо — зубами цеглу вигризуть.

І от нарешті на черговій планерці районний представник підбив підсумки:

— Райцентр прикрасили, символіку поновили... Слава вам! Лише одне непотрібне гасло, що на в'їзді в місто, не зліквідовано.

— Це яке? — уточнив найстаранніший з активістів.

— Ну оте, де про тризуб негарно написано.

— Щось не пригадую, де воно в нас.

— Погано працювали, Петре Яковичу! Ми ж те гасло років зо два тому самі з вами вішали!

Петро Якович ляснув себе по лобі і, натягнувши кашкета, помчав боротися.

Іван КИДРУК.

Міні-проза

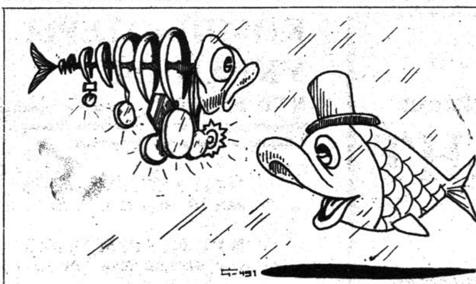
ПОПИТ І ПРОПОЗИЦІЯ

Ми з Петром випивали, і все було добре. Раптом його голова різко впала і вдарилася об стіл. Либонь той удар викресав у голові думку, бо Петро стріпнувся:
— Начальство продажне! — проголосив він.
Я здивувався:
— Та ти що?
— Газетярі — теж!
— Не може бути!
— Торгівля — суцільні христопродавці!
— Це ти вже занадто!
— Міліція, суд і прокуратура...
— Тихіше!
— Продажні, всі навколо продажні! — не вгавав Петро.

Його голова знову пішла вниз. Другий удар викресав доповнення до попередньої тези:
— Але совість не продається!
І в цьому я з ним згодний. Кому вона така потрібна?!

Павло СТОРОЖЕНКО.
Мал. Володимира ХОРОШЕНКА.

Жарт номера

Пролетарі всіх країн СНД, спішно приватизуйте свої пута!

Андрій КОЦЮБИНСЬКИЙ.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Пуп землі

ПРОЦЕДУРНА СЛИВКА

СЛИВОК на присадибній ділянці... Одне слово, багато їх уродило цього року. Тому за вечерею й постало питання: що з ними робити, тобто як найраціональніше використати щедрий видаток отих кількох сотих землі? Почулися пропозиції.
— Висушити.
— Замаринувати.
— Пропустити через змійовик.
Петро Кіндратович на правах глави сім'ї стуком ложечки по склянці з чаєм поставив крапку на пропозиціях.
— Давайте спочатку проведемо реєстрацію присутніх, — почав поважно. — Нас усього...
— П'ять, — підказав онук, який, повернувшись із дитсадка, довечерював з домашніми.
— Ти, Сашко, по процедурі чи?..
— Я за варення.
— Тоді підожди, спочатку...
— Господи, казала ж, що телевізор тебе до добра не доведе, — сплеснула руками господиня.
— Це не по темі.

— Сливки дозріли, а ми теревені розводимо, — включилась дочка. — А в коморі, між іншим, як у сільмазі — порожньо.
— От коли обговорюватимемо «Різне», тоді й висловиш свою думку.
— Давайте гурточком, поки ще не стемніло, в садок — працювати, — висунула пропозицію господиня.
— А регламент? — Петро Кіндратович помітно хвилювався, мабуть, боявся, що найбільш нетерплячі депутати, тобто члени сім'ї, таки утнуть щось непередбачене, а тому ще раз, але сильніше, стукнув ложечкою:
— Отже, є пропозиція заслухати інформацію головного, так би мовити, економіста сім'ї, їй на кухні видніше, що в першу чергу на порядок денний ситуація висуває...
— Я вважаю, — почала було господиня, та тут її перебив зять.
— Можна й сливовицю, — запропонував він, відсунувши спорожнілу тарілку. — Комірник хлібопекарні проблему дріжджів розв'яже...
— Краще б варення, — стояв на своєму онук.
Сутеніло. Чекали — по одній програмі телевізора мала бути пряма трансляція, по другій — можливе роз'яснення, коли, нарешті, перестануть плакати багаті чужинці і почнуть сміятися бідні, вже наші.
Петро Кіндратович, глянувши на годинника, заспішив підбити підсумок дискусії:
— Як бачимо, питання належним чином не підготовлене, і я пропоную повернути його на доопрацювання в комісію, тобто на кухню. З альтернативним проектом може виступити хтось з підкомісії... м-да, той же зять.
З тим почали розходитися. Хоч Сашко і пропонував включити до порядку денного питання: замість засідання подивитися на екрані історію про семеро козенят. Але для підтримки сказаного вже не було кворуму, і він підсьорбнувши носом, пішов на кухню, де з бабусею почав організовувати конструктивну опозицію.
...Погляди на використання сливок уточнювалися не раз, і коли шляхом поступок нарешті досягли консенсусу, сливки переспіли, попадали на землю й погнили...
Надійшла пора робити заготівлі на зиму. А телевізор між іншим не зіпсувався...

Антон ЛІСНИЧИЙ.

Почуте мимохідь

КОТРА ГОДИНА

Чоловік пізно повернувся додому. Дружина роздратовано питає:
— Ти хоч знаєш, котра зараз година?
— Десята.
— Не десята, а перша години ночі!
— Ні, десята.
— Ти що, насміхаєшся? Годинник тільки-но вибив один раз.
— А ти що, хочеш, щоб він пробив ще й нуль?

ЧОГО ГАЛАСУЄШ!

— Рятуйте! Я тону! Рятуйте! Я не вмію плавати!
— Я теж не вмію плавати, — відповідає перехожий з берега, — але для чого про це так галасувати?

Анатолій ШЕЛУДЯК.

Римовані стібки

ГАНЬБІСТ

— Ганьба, — кричав, —
Ком-
пар-
то-
кра-
там!..
І... те ж від нього —
Де-
мо-
кра-
там!..
Усіх бере він —
Під освіст,
Бо... за природою —
Ганьбіст!..

КУПОНИ... НА ШТАНИ

— Що ви...
В лантусі несете
Продати на ринку:

Товар якийсь ходовий,
Чи, може, новинку?..

— Та в нім...
Зовсім не продажа,
Сусіде Мироне:

Це у лантух я поклав...
На штани — купони!..

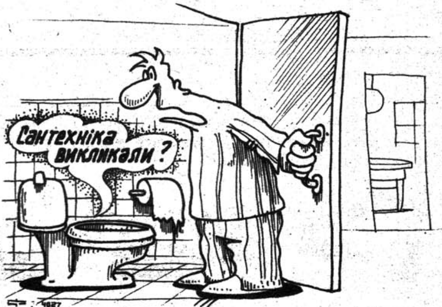
Володимир ЗЛЕНКО.

Продовольчі страждання

КВИТКИ І САЛО

Розбудила жінка Гриця,
Тільки сонце встало,
Щоб їхати до столиці
Продавати сало.
Взяв квитки собі і жінці,
Доїхали з шиком.
На кінцевій же зупинці
Вийшла заковика:
Усі двері перекрили —
Ні зайти, ні вийти,
Вимагають:
— Пасажири,
Треба доплатити.
Повідомили, що нині
Вийшли два укази:
Перший вдвічі підняв ціни,
Другий — у три рази.
Як знялась в салоні буря,
Що там вже й казати!
Хтось кричить:
— Нас знову дурять!
Будем страйкувати!
Тільки Гриць сидить,
мов Будда —
Олімпійський спокій.
Звик: що скажуть,
те і буде,
Як в минулі роки.
— Ти що в вуха напхав
вати?! —
Йому жінка каже, —
Треба всім протестувати,
Чого мовчиш, враже?!
Буркнув Гриць:
— Я промовчу!
Встав, узяв торбини, —
Все, що треба, доплачу —
Нам пора на ринок.
Горло драть нема
причини;
Мені горя мало,
На квитки підняли ціни —
Підніму на сало!..

Анатолій ДЯДЮН.

Думки з приводу

ТАМ І ТУТ

Ха-ха! Мене не обдуриш! Я — **ТУТ**. Ви — **ТАМ**.

ТАМ — погано, але краще, ніж **ТУТ**. **ТУТ** — чудово, але гірше, ніж **ТАМ**.

Ось іде громадянин. Вважаєте, його потягнуло на трудові звершення? Якби ж то так! Він прямує у посольство, хоча не вирішив, у яке.

Він страждає. У нього тягар на серці. Жінка пішла до іншого. Кинула ж вона його не з сексуальних, борони Боже, причин, а тому, що цей інший — однією ногою вже **ТАМ**.

Звісно, одна нога — ще не людина. Але однією **ТАМ** — надійніше, ніж обома — **ТУТ**.

Тож яку треба мати нервову систему, щоб витримати те, чого **ТУТ** нема.

Прошу пана, яке це посольство? Ні, я не розчарований, хоча ваша країна — не **Америка**. Але ж і не Африка. До речі, це наш поліцейський чи ваш аташе з питань еміграції?

Тоді я за вами. Їхати не збираюся, та й черга не скоро дійде.

ТАМ добре тому, що ми **ТУТ**. **ТУТ** усе не так, як у людей. **ТАМ** усе не так, як у нас.

ТАМ усе на спродаж. **ТУТ** ховають на випадок, коли не прибуде гуманітарна допомога.

Зате ми — естети: замість горілки використовуємо солярку, а «Шипр» зберігаємо для почесних гостей.

Дивимось у майбутнє, а бачимо тарілку з зупою.

Отак і живемо: вночі охороняємо самі себе, а вдень чергуємо на літак, який не зіб'ють ракетою «земля — повітря», коли він перетинатиме кордон.

Відтак найбільш нетерплячі згодні бути збитими **ТУТ** за умови, що впадуть **ТАМ**.

Гадаю, недоречно здіймати з цього приводу патріотичний галас, бо, знаючи, як живуть **ТАМ**, мало кому заманеться залишатися **ТУТ**.

Але, хоч як це дивно, немало таких, що живуть і **ТУТ**. І найкращий доказ тому — ми з вами.

Борис ЮСЕЛЕВИЧ.
Львів.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Универсальная Торговая Фирма

ИНВАРИАНТ

продает со склада в г. Минске

автомобили

МАЗ

Тел.: (095) 208-7914
(095) 208-7794
Факс: (095) 208-6881

КОМПЬЮТЕРЫ ДЛЯ УКРАИНЫ

NTT SYSTEM - лидер в производстве и поставках IBM-совместимых компьютеров для стран Восточной Европы. Только на Украину по самым низким в Европе ценам фирма поставляет:

NTT SYSTEM 286-16 699 $
RAM 1M, HDD 42 M, FDD 1.2 M, COLOR VGA

NTT SYSTEM 386DX-25 999 $
RAM 4M, HDD 105M, FDD 1.2 M, COLOR SVGA

NTT SYSTEM 386DX-33/387 1199 $
RAM 4M, HDD 105M, FDD 1.2 M, COLOR SVGA

Возможна любая другая конфигурация по желанию заказчика. Поставка выполняется по факту оплаты со склада в г.Киеве. Обеспечивается гарантийное сопровождение и ремонт.
В любом количестве по минимальным ценам поставляются комплектующие для сборочных производств и ремонтных организаций.
Допускается оплата в украинской валюте по согласованному с заказчиком курсу и бартер на цветные металлы.

Представительство на Украине: г.Киев ул.Вавиловых 15
телефоны;440-65-04-служба информации, 440-22-22-отдел маркетинга, 440-46-66-сервисный центр. *440-31-77*

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ, УПРАВЛІННЯ І ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

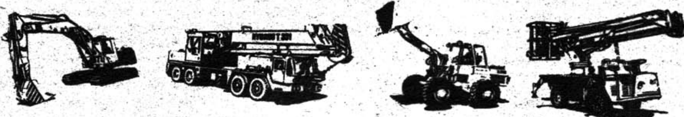
Оголошує набір на перший курс навчання на економічний факультет за спеціальністю «Економіка підприємництва».

Термін навчання — 5 років. Випускники одержують диплом бакалавра про вищу економічну освіту. Навчання платне.

Термін подачі документів з 1 по 10 грудня 1992 р.
Довідки за телефоном 446-52-38 (з 10 до 14 годин).

КРОК

Как экономить на импорте машин, необходимых для функционирования Вашей фирмы?

— покупая их как можно ближе, по соседству, у всемирно известного и проверенного партнера, гарантирующего их быструю поставку и постоянный сервис.

Разрешить многие вопросы Вам поможет

БУМАР

— польский экспортер строительных машин.

Предлагаем Вашему вниманию самоходные краны, погрузчики, экскаваторы, монтажные подъемники, машины для строительства дорог, оборудование для различных работ в строительстве, в сельском, лесном и в других отраслях народного хозяйства.

По желанию клиента поставляем машины в специальном исполнении.

Будем рады деловым контактам.

Представительство
Предприятия внешней торговли
«Бумар» Общество с о. о.

252055, г. Киев, пр. Победы, 22, кв. 12.
Телефоны: (044) 274-79-31, 274-22-71.
Факс: (044) 274-22-71.
Телекс: 131130 WEH SU.

«МЕРТВА ВОДА — ЗОЛОТЕ ДНО»!

У севастопольському акціонерному науково-технічному товаристві «Океаногеотехнологія» розроблено й успішно випробувано в Чорному морі напівпромисловий варіант екологічно чистого й економічно доцільного способу повернення до життя глибинної сірководневої води океанічних западин, внутрішніх морів, фіордів та озер. В такий спосіб здійснюється швидке окислення сірководню та корисних компонентів, що містяться у воді і випадають у нейтральний осад.

Підняту на поверхню колишню сірководневу воду піддали біотестуванню в Інституті біології південних морів Академії наук України. За висновком авторитетних спеціалістів, у тестуючій воді живуть і розвиваються культури планктонних водоростей, ракоподібні, мальки риб. Осад, що утворився, містить велику гаму рідкоземельних металів та інших цінних речовин (літій, титан, магній, марганець, сірка тощо), які становлять значний економічний інтерес.

Акціонерне товариство має в своєму розпорядженні промислову технологію видобутку цих компонентів і запрошує до співробітництва зацікавлених осіб та організації.

Адреса: АТ «Океаногеотехнологія», 335003, Севастополь, вул. Харківська, 1.

Телефон: 59-28-61.
Факс: 52-52-89.

Очищення й поглиблення малих річок, ставків, водойм, видобування сапропелю — в цьому призначення МОБІЛЬНОЇ АМФІБІЙНОЇ УСТАНОВКИ.

Створена на базі конверсійної техніки, вона може працювати на гусеницях, на плаву, пересуватися по воді й бездоріжжю.

Аналогічні установки для виконання робіт в умовах бездоріжжя й водних перешкод (ремонт та обслуговування ЛЕП, промислових установок; перевезення вантажів, гасіння пожеж тощо) розробляються для конкретних умов і постачаються в найкоротший термін.

320094, Дніпропетровськ, Набережна Перемоги, 32, НДПІокеанмаш.

Телефон (0562) 41-69-49. Телетайп 143 374 КІТ.

Організація допоможе терміново купити автобуси ЛАЗ 699Р, 699РД, 695НГ та автонавантажувачі марки 40814 за діючими заводськими розцінками.

Телефони у Львові: (0322) 64-14-23, 21-90-70.

Футбол

Мирон Маркевич: «Зростання відбувається»

Футбольний сезон в Україні зупинився на позначці «проміжний фініш». Завтра буде зіграно повторні матчі 1/8 фіналу розиграшу національного Кубка, і розпочнуться кількамісячні канікули. А ми з вами давайте звернемо свої погляди трохи назад. Як же пройшло перше коло чемпіонату України 1992—1993 років? Поділитися думками про це я попросив головного тренера ФК «Карпати» (Львів), здібного фахівця, напрочуд симпатичну людину **Мирона МАРКЕВИЧА.**

— У порівнянні з весняним, отим «інфарктним», чемпіонатом рівень нашого футболу підвищився. Хоча не так швидко відбувається зростання, як хотілося б, але факт є факт. Я переконаний, що процес набиратиме необхідних темпів.

Мене особисто засмутило, що київське «Динамо» — наш прапор, наша гордість — уповільнило ходу. Звичайно, дуже хотілося б, щоб динамівці представляли нашу державу в турнірі «Ліга чемпіонів». Хіба ми гірші, ніж ЦСКА, «Спартак» — команди з сусідньої держави? Ні. Просто нам треба перегрупуватися, налагодити тренувальний процес, зміцнити матеріальну базу і головне — прагнути до високої мети. Тоді станутья якісні зрушення. А потенціал маємо потужний.

Візьмімо хоча б дніпропетровський «Дніпро». Він, до речі, сьогодні радує багатьох. У цьому славному колективі, який очолює хороший тренер Микола Павлов, зібралися молоді й дуже здібні виконавці. Якщо їх не чіпатимуть, не заманюватимуть доларовими або купонними «пряниками», то ми згодом станемо свідками народження команди європейського рівня.

І не тільки в Дніпропетровську є на що подивитись. Таланти спостерігаються й у «Металісті» та «Шахтарі». Дуже хочу, щоб відродилося київське «Динамо». Чому, запитаєте, так часто згадую цей клуб? А тому, що він є знаком якості нашого національного футболу. По ньому нас оцінюють за кордоном.

— Гаразд, пане Маркевич, загальний стан гри ми ніби з'ясували. А от ваша оцінка суддівства, цікаво, яка?

— Не можу сказати, що наші судді тупцюють на місці. І вони, якщо порівнювати з весною, просуваються вперед. Хоча згоден з тим, що не все ще гаразд, що є й прикрі випадки. Але не може бути так, що футбол гарний, а суддівство низького рівня, або навпаки. Гадаю, що й арбітраж разом із командами стабілізується.

— Ви, як бачу, людина м'якосердна...

— Нічогенького собі ангела знайшли! Ви мене ще не знаєте. Можу й волю виявити. Просто я звик говорити все, що думаю. І стосовно суддівства також. Подивіться навкруги: і в суддівському корпусі маємо багато цікавої молоді. Їй слід давати дорогу, бо за нею майбутнє. Головне — треба якомога швидше нашим арбітрам виходити на міжнародну арену.

— А тепер кілька слів про ваш клуб, будь ласка.

— Ми, як і всі, переживаємо період становлення. Однак працюємо не навманя, а маємо конкретну програму, розраховану на три роки. Висловлюючись мовою будівельників, нульовий цикл уже пройдено, підвалини, сподіваюся, міцні закладено. Стосовно гри «Карпат» у першому колі, то ми явно не поступилися жодній команді. Якщо й програвали, то через якісь грубі помилки і, причому, мінімально. Але, повторюю, сьогодні ми дивимося вперед. Гадаю, що вже в наступному чемпіонаті, який стартуватиме в кінці літа 1993 року, до нас ставитимуться значно серйозніше, ніж тепер.

— Але ж це не значить, що сьогодні гравці «Карпат» не мають честолюбних намірів?

— Звісно, ні. Ми й у другому колі нинішнього турніру старатимемося грати з великою самовіддачею. Якщо реально дивитися на речі, то нам до снаги ввійти у п'ятірку найсильніших на фініші чемпіонату. Та й за Кубок поборемося з усіх сил. То є велика мотивація — виступати в європейському турнірі...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

НОВИНИ ХОКЕЮ

Тривалий час рейтинг-аркуш московського об'єднання «Елекс» в чемпіонаті Національної хокейної ліги (Північна Америка) очолювали «Пінгвіни» Пітсбурга. Тепер же вперед вийшов «Ванкувер кенакс» — 1333 бала. «Пітсбург пінгвінз» перейшов на другу позицію — 1303.

Змінився лідер, за версією «Елексу», і в розиграші Кубка МХЛ (країни СНД та Балтії). Найкраща сума балів у челябінського «Трактора» — 1292. Далі: «Лада» — 1283, «Динамо» (Москва) — 1198, «Металург» (Магнітогорськ) — 1164, «Сокіл» (Київ) — 1124, «Торпедо» (Усть-Каменогорськ) — 1115, «Крила Рад» — 1107, «Авангард» (Омськ) — 1105, «Салават Юлаєв» — 1101, «Спартак» (Москва) — 1097, «Ригас Старс» — 1085, СКА (Санкт-Петербург) — 1011, «Автомобіліст» (Катеринбург) — 991, «Металург» (Череповець) — 981, «Торпедо» (Ярославль) — 955, «Хімік» — 923, «Торпедо» (Нижній Новгород) — 901, «Динамо» (Мінськ) — 879, ЦСКА — 838, «Металург» (Новокузнецьк) — 803, «Кристал» — 801, «Ітіль» — 765, «Молот» — 759, «Автомобіліст» (Караганда) — 721.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

ШАХИ. Дебрецен (Угорщина). Командна першість Європи. 6 тур. У чоловічому турнірі збірна України зіграла внічию — 2:2 — з шахістами Ізраїлю. Становище лідерів: Росія — 17,5 очка, Ізраїль — 15,5, Україна — 14,5, Англія — 14 (1 партію відкладено), Угорщина — 14 (1).

Жіноча збірна України перегpала команду Польщі — 2:0. Українські шахістки мають 10,5 очка й лідирують у змаганні. За ними: Грузія — 9 очок, Азербайджан — 8,5.

ГАНДБОЛ. Жіноча збірна України посіла друге місце в міжнародному турнірі, який проходив у румунському місті Римніку-Вилча. Вихованки Ігоря Турчина набрали 4 очка, взявши гору над збірними Німеччини — 18:17, Румунії-2 — 27:16 і поступилися першій збірній господарок — 16:22, котра вигравши всі три зустрічі, стала переможницею змагань.

ФУТБОЛ. Володар Кубка європейських чемпіонів іспанський клуб «Барселона» та володар Кубка «Лібертадорес» бразильський клуб «Сан-Паулу» зустрінуться в Токіо 13 грудня в матчі за «Кубок Тойоти». Раніше цей приз називався Міжконтинентальним кубком. Боротися за нього щорічно дістають право володарі найпочесніших призів для клубних команд Європи та Південної Америки.

Телебачення

НЕДІЛЯ
29 листопада

І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 У неділю вранці. Інформаційно-музична програма.
9.30 Шлях до себе. Цехмайстер народних інструментів бандурист М. Будник.
10.15 Для дітей. Художній телефільм «Без сім'ї». 2 серія.
11.30 Канал «Д».
12.30 УТН.
12.45 «Відеофільм «Українська повстанська».
14.10 Село і люди.
14.55 Музичне кафе.
15.40 Маю честь.
16.40 Клас-юніор-бізнес.
17.45 Свічадо. Науково-пізнавальна відеопрограма.
18.45 Зичимо щастя.
19.45 УТН.
19.55 Художній телефільм «Бодетаун». 19 і 20 серії.
20.45 На добраніч діти.
21.00 Кінопроба. Телегра.
22.00 Тиждень.
22.30 Художній телефільм «Адам одружується з Євою». 2 серія.
23.35 УТН.
23.50 Циркова програма.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

6.00 Година сили духу.
7.00 Тираж «Спортлото».
7.15 «Золота антилопа». Мультфільм.
7.45 Творчість народів світу. Люди і боги Тібету.
8.15 З ранку раненько.
8.45 Село.
9.15 «Доки всі вдома». Розважальна програма.
9.45 Прем'єра рубрики «Розумники і розумниці».
10.25 Під знаком Пі.
11.15 Прем'єра художнього телефільму «Пригоди Чорного Красунчика».
11.40 Нове покоління вибирає.
12.30 Прем'єра мультфільму «Піф і Геркулес».
12.40 Прем'єра документального фільму «Підводна одіссея команди Кусто».
13.30 Прем'єра телефільму «Дім на Волхонці». Фільм 7.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.20 Діалог у прямому ефірі.
15.00 Клуб мандрівників.
15.50 Живе дерево ремесел.
16.00 Панорама.
16.40 Телеоція.
16.55 Уолт Дісней представляє...
17.45 Новини.
18.00 Актори, актори, актори...
19.00 Кіноафіша.
19.25 Вперше на телеекрані Художній фільм «Карнавальна історія» (США).
21.00 Підсумки.
21.45 Спортивний уїк-енд.
22.00 «Нині». Релігійна програма
23.00 Новини.
23.25 Ранкова зірка в нічному ефірі.

ІІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

9.10 Шість соток.
9.30 «Пригода в Королівстві». Ляльковий мультфільм. 14 серія.
10.00 Ати-бати...
10.30 Телекросворд. Розважальна програма.
11.00 Студія «Нота бене». «Зал очікувань».
11.55 Телегра «Лого».
12.25 Ази кар'єри.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Не вирубати...
13.35 Студія «Рост». Гуффі-Геймз.
14.25 Неділя в провінції. Архангельськ.
15.10 Прем'єра мультфільму «Дораемон» (Японія).
15.25 Познер і Донах'ю.
16.00 Кубок України з футболу. «Динамо» — «Прикарпаття». 2 тайм
17.00 Кубок України з футболу. «Дніпро» — «Нива».
18.45 Обличчям до столиці.

ІІІ ПРОГРАМА УТ

19.00 Візитка.
19.05 Мультфільми.
19.30 СІТ-3.
19.40 «Благословляю і молюся». Із серіалу «Нова хвиля».
20.05 Візитка.
20.10 «Сідайте й дивіться».
20.20 «Два центри чорного мистецтва» (США).
21.10 Художній фільм «Скарб Агри». 1 серія.
22.30 СІТ-3.
22.40 Художній фільм «Скарб Агри». 2 серія.

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

11.40 Мультфільми.
12.00 Грає Карлос Сантана.
12.30 Худ. фільм «Троє втікачів».
14.10 Відеомузика.
18.15 Мультфільми.
18.30 Худ. фільм «Містер Доля».
20.10 Худ. фільм «Поліцейська історія».
21.50 Музична пауза.
21.55 «Остання справа комісара Берлаха». Худ. телефільм. 2 серія.

1 ГРУДНЯ — ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ БОРОТЬБИ ЗІ СНІДОМ

1 грудня — Всесвітній день боротьби зі СНІДом. Цього разу він проводиться під девізом: «СНІД: громадська турбота».

Поширення СНІДу набуло глобального характеру: у світі кількість носіїв інфекції перевищує 10 млн. чоловік, а хворих — більше 0,5 млн.

Зараз СНІД стає проблемою номер один, відтісняючи на другий план рак та серцево-судинні захворювання.

У зв'язку з цим Міністерство охорони здоров'я України закликає усіх усвідомити реальність загрози СНІДу, об'єднати зусилля у боротьбі з цією чумою XX століття.

1 грудня і напередодні засоби масової інформації широко інформуватимуть населення про заходи профілактики СНІДу.

Кожен може отримати консультацію з цієї проблеми у центрах з профілактики та боротьби зі СНІДом, санепідстанціях, центрах здоров'я, кабінетах анонімного обстеження на СНІД.

Укрцентрздоров.

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

РЕДКОЛЕГІЯ: Анатолій ГОРЛОВ, перший заступник головного редактора; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач, завідуючий відділом культури; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
⊙ Рукописів не повертаємо.
⊙ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.
Загальний тираж 449808

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

1 2 3 4 5 6 7 8 9
Зам. 0311229.